

บทที่ ๒

วิวัฒนาการของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ธนาคารพาณิชย์ ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทและรู้จักกันในประเทศไทย เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๓๑ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีผลทำให้การค้าระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ ได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ชาวต่างประเทศซึ่งเป็นชนชาติของประเทศที่มีอิทธิพลทางการค้าทางด้านการค้าวันออกขณะนั้น ได้เข้ามาประกอบกิจการค้าในประเทศไทยมากขึ้น โดยได้นำระบบการค้าแบบธนาคารเข้ามาสู่ประเทศไทยด้วย ทั้งนี้เพราะระบบธนาคารพาณิชย์ได้ให้ความสะดวกในทางการค้าเป็นอย่างมาก ในระยะเริ่มแรกได้มีการตั้งให้พ่อค้าหรือบริษัทการค้าต่างประเทศเป็นตัวแทนดำเนินกิจการธนาคารบางประเภทขึ้น ตัวแทนเหล่านี้ประกอบกิจการส่วนใหญ่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์ที่เริ่มก่อตั้งในประเทศไทยเป็นครั้งแรก จึงเป็นสาขานักการค้าจากต่างประเทศ คือ ธนาคาร Hong Kong and Shanghai Banking Corporation ดำเนินการโดยชาวอังกฤษ ได้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๔๓๑ ต่อมาได้มีธนาคารชาเตอร์ (The Chartered Bank of India, Ltd.) และธนาคารแห่งอินโดจีน (Banque De L'Indochine) เข้ามาเปิดดำเนินการในประเทศไทย

๒.๑. ความเป็นมาของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

กิจการของธนาคารที่ได้เริ่มมีบทบาทตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๑ เป็นต้นมานั้น ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานโดยชาวต่างประเทศแทบทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะการประกอบกิจการค้าโดยทั่วไปนั้นไม่ถูกกับอุปนิสัยส่วนใหญ่ของคนไทย ระยะแรก ๆ ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ กิจการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เป็นสาขานักการค้าต่างประเทศอยู่ถึง ๘ ธนาคาร เมื่อเหตุการณ์ทางด้านการเมือง - การเมือง ได้เปลี่ยนแปลงไป เป็นผลทำให้คนไทยเริ่มให้ความสนใจในกิจการค้าและรู้จักใช้ระบบการค้าเนิงานของธนาคารพาณิชย์มากยิ่งขึ้น จึงได้มีการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์กันมากโดยต่างก็มีเหตุผลในการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป บางธนาคารได้ดำเนินการ

* จรินทร์ เทควาณิช การเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ หน้า ๒๓๔

อยู่จนถึงปัจจุบัน แต่ธนาคารบางแห่งก็ได้ล้มเลิกกิจการไปบ้างก็มี และบางธนาคารก็ได้รวมกิจการเข้าเป็นธนาคารเดียวกัน ดังนั้น ความเป็นมาของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย อาจแบ่งออกได้เป็นระยะ ๆ ได้รวม ๓ ระยะด้วยกัน คือ :-

ระยะที่ ๑ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๑ จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒

ระยะที่ ๒ นับตั้งแต่เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๕

ระยะที่ ๓ เป็นระยะที่เรียกว่า "ยุคการธนาคารสมัยใหม่" (Modern Banking Phase) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๖ จนถึงปัจจุบัน

ระยะที่ ๑

นับตั้งแต่การก่อตั้งธนาคารแรกเมื่อปี ๒๔๓๑ จนกระทั่งถึงสงครามโลก ซึ่งตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ดำเนินนโยบายเปิดประตูการค้ากับต่างประเทศแล้ว การค้าต่างประเทศของไทยได้เจริญรุดหน้าขึ้นเป็นลำดับ ในสมัยนั้นชาวตะวันตกเป็นผู้มีอิทธิพลทางด้านการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นการค้าของไทยส่วนใหญ่จึงเป็นการค้ากับประเทศทางตะวันตก และเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการค้าของคนที่ขยายตัวมากขึ้น จึงได้เริ่มนำธุรกิจการธนาคารพาณิชย์จากโลกตะวันตก มาใช้ปฏิบัติในประเทศไทย การดำเนินงานครั้งแรกได้จัดตั้งให้หอการค้าหรือบริษัทการค้าจากต่างประเทศเป็นตัวแทนดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศขึ้น ซึ่งดำเนินการให้เครดิต เพื่อการค้าส่งออกและนำเข้า ธนาคารที่จัดตั้งขึ้นในระยะแรก จึงได้แก่ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ฯ (จัดตั้งขึ้นเมื่อ ๒ ธันวาคม ๒๔๓๑) และต่อมาก็มีธนาคารชาร์เตอร์ (ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๗) ทั้ง ๒ ธนาคารที่ได้กล่าวถึงนี้ เป็นสาขาธนาคารของอังกฤษ เป็นที่น่าสังเกตว่าการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยระยะหลังต่อมา ได้มีรากฐานเป็นหลักยึดมั่นตามแบบฉบับของธนาคารพาณิชย์ในประเทศอังกฤษตลอดมา

เมื่อดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับธนาคารขยายตัวมากขึ้นตามความเติบโตของการค้าต่างประเทศ พระเจ้าอนงยาเธอกรมหมื่นมุนีศรราชหลดพิสัย จึงได้ทรงพระดำริที่จะจัดตั้ง "Bank" ขึ้น แต่เนื่องจาก "Bank" ยังเป็นของใหม่สำหรับคนไทยทรงเกรงว่าจะไม่เป็นที่นิยมของประชาชน

จึงได้ทรงเสด็จไปเรียกเป็น "บุคคส์คลับ" (Book Club) เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๔๔๗ เมื่อ
 กิจการบุคคส์คลับได้ดำเนินต่อมาอย่างราบรื่นจนมีความมั่นคงแล้ว จึงได้เปลี่ยนกิจการมา
 เป็นธนาคารอย่างแท้จริง โดยยังคงเรียกว่า "แบงก์" ซึ่งได้รับพระบรมราชานุญาตพิเศษ
 จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้จดทะเบียนเป็นบริษัท เมื่อวันที่ ๑
 เมษายน ๒๔๔๘ ชื่อว่า บริษัทแบงก์สยามกัมมาจล ทุน จำกัด และได้เปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคาร
 ไทยพาณิชย์ จำกัด เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๔๘๒ นับได้ว่าเป็นก้าวแรกของการ
 ดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ของคนไทยอย่างแท้จริง

ต่อจากนั้น กิจการธนาคารได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ได้ปรากฏว่ามี
 พ้อคำจีนเข้ามามีบทบาทในการจัดตั้งเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ นอกจากเพื่ออำนวยความสะดวกใน
 การค้าของพวกพ้อคำจีนด้วยกันเองแล้ว ยังทำธุรกิจเกี่ยวกับการส่งเงินไปยังผืนแผ่นดินใหญ่
 ของจีนในรูปโหยก้วน เป็นผลทำให้เกิดมีการก่อตั้งธนาคารขนาดเล็ก ๆ เพิ่มขึ้นมากมาย
 แต่ในที่สุดธนาคารเหล่านี้ต้องเลิกล้มกิจการไป เพราะการปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง และกระ-
 ทุจริตการคลังได้ถอนใบอนุญาตเช่น ธนาคารเลียวยงเอง จำกัด ธนาคารกวางเกาหลง
 ธนาคารไฟซ์ว ธนาคารจีนแสง และธนาคารกวางซุ่นหลี่ เป็นต้น

การดำเนินงานตามระบบของธนาคารพาณิชย์ในระยะเริ่มแรกตั้งแต่ปี ๒๔๓๑
 เป็นต้นมา จนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ปรากฏว่ามีธนาคารเปิดดำเนินกิจการรวม
 ๑๐ ธนาคารด้วยกัน กล่าวคือเป็นธนาคารของชาวต่างประเทศ จำนวน ๖ ธนาคาร และเป็น
 ธนาคารพาณิชย์ของคนไทยอีก ๔ ธนาคาร

รายชื่อธนาคารที่จัดตั้งขึ้นในระยะแรกและดำเนินกิจการมาจนกระทั่งปัจจุบัน
 มีดังนี้ :-

<u>ธนาคารต่างประเทศ</u>	<u>ก่อตั้งเมื่อปี</u>
๑. ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ (Hong Kong Shanghai Bank)	๒๔๓๑
๒. ธนาคารชาเตอร์ด (Chartered Bank)	๒๔๓๗
๓. ธนาคารแห่งอินโดจีน (Banque De L'Indochine)	๒๔๔๐
๔. ธนาคารซีไอทง จำกัด (Four Seas Communication)	๒๔๕๒
๕. ธนาคารกวางตุ้ง จำกัด (Bank of Canton)	๒๔๖๒
๖. ธนาคารเมอร์แคนไทล์ จำกัด (Mercantile Bank)	๒๔๖๖

ธนาคารพาณิชย์ของไทย

๑. ธนาคารไทยพาณิชย์ (Siam Commercial Bank)	๒๔๔๔
๒. ธนาคารหวังหลีจัน (Wang Lee Chan Bank)	๒๔๗๖
๓. ธนาคารไทยพัฒนา (Thai Development Bank)	๒๔๗๗
๔. ธนาคารแห่งเอเชีย (Bank of Asia)	๒๔๘๒

ระยะที่ ๒

เริ่มตั้งแต่เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา ได้มีการจัดตั้งธนาคารของไทยมากขึ้น โดยมีผู้ประกอบการที่เป็นคนไทยได้เข้าร่วมกิจการมากขึ้น การที่ธุรกิจธนาคารได้มีการขยายตัวอย่างกว้างขวางในช่วงระยะเวลานี้ อาจเป็นเพราะสาเหตุที่ว่า การค้าระหว่างประเทศได้เปลี่ยนรูปโฉมจากการค้าเฉพาะกับประเทศในภาคพื้นยุโรป มาเป็นการค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นในระหว่างสงคราม ประกอบกับในระยะสงครามโลก ประเทศไทยเป็นประเทศฝ่ายตรงกันข้ามกับยุโรปและอเมริกา อันเป็นผลทำให้สาขาธนาคารต่างประเทศบางแห่งต้องถูกปิดกิจการไปเป็นการชั่วคราว เช่น ธนาคารฮ่องกง และเซี่ยงไฮ้ ๓, ธนาคารชาเตอร์ด และธนาคารแห่งอินโดจีน ซึ่งปิดกิจการไปเมื่อปี ๒๔๘๔ และได้เริ่มกิจการใหม่เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ คือ

เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๔๘๔ อันเป็นช่วงระยะเวลาที่เป็นโอกาสที่คนไทยจะได้ตั้งธนาคารของตนเองขึ้น นอกเหนือจากนี้แล้วโอกาสในการหากำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน ก็เป็นช่องทางหนึ่งที่ดึงดูดให้นักลงทุนสนใจในการตั้งธนาคารพาณิชย์กันมากขึ้น เพราะประเทศไทย ได้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา (Multiple Exchange rate) คือ อัตราทางการ (Official rate) และอัตราในตลาด (Market rate) และสำนักงานธนาคารชาติไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย) ได้กำหนด "การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ" ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยกำหนดให้การค้าส่งออกต้องจำหน่ายเงินตราต่างประเทศเข้าแหล่งกลาง เพื่อให้การใช้เงินตราต่างประเทศเหล่านั้นไปในทางที่จำเป็นและเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง วิธีการบังคับดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้ดำเนินธุรกิจการพาณิชย์สามารถหากำไรจากการซื้อเงินตราต่างประเทศจากลูกค้า ซึ่งเป็นพ่อค้าส่งออก แล้วขายเงินตราต่างประเทศนั้นให้แก่สำนักงานธนาคารชาติไทย โดยส่วนต่าง (Margin) เป็นผลกำไรที่จะเข้าสู่ธนาคาร ระยะเวลาพัฒนานี้ถือว่าได้สิ้นสุดในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เมื่อประเทศไทย ประกาศเลิกระบ้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา

ธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งขึ้นในระยะที่ ๒ และดำเนินกิจการมาจนกระทั่งปัจจุบัน มีดังต่อไปนี้

ธนาคารพาณิชย์ของไทย

ก่อตั้งเมื่อปี

๑. ธนาคารนครหลวงไทย (Siam City Bank)	๒๔๘๔
๒. ธนาคารสหธนาคารกรุงเทพฯ (Union Bank of Bangkok)	๒๔๘๖
๓. ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม (Bangkok Bank of Commerce)	๒๔๘๗
๔. ธนาคารกรุงเทพฯ (Bangkok Bank)	๒๔๘๗
๕. ธนาคารกสิกรไทย (Thai Farmers Bank)	๒๔๘๘
๖. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (Bank of Ayudhya)	๒๔๘๘
๗. ธนาคารแหลมทอง (Laem Thong Bank)	๒๔๙๑
๘. ธนาคารไทยพูน (Thai Dhanu Bank)	๒๔๙๒
๙. ธนาคารศรีนคร (Bangkok Metropolitan Bank)	๒๔๙๓

ธนาคารต่างประเทศก่อตั้งเมื่อปี

๑. ธนาคารแห่งประเทศไทย (The International Commercial Bank of China)	๒๔๕๐
๒. ธนาคารอินเดียเหนือ (Indian Overseas Bank)	๒๔๕๐
๓. ธนาคารแห่งอเมริกา (Bank of America)	๒๔๕๒
๔. ธนาคารมิทซึ (Mitsui Bank)	๒๔๕๕

ระยะที่ ๓

การพัฒนาของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในระยะนี้ ควรเรียกได้ว่า "ยุคการธนาคารสมัยใหม่" (Modern Banking Phase) ทั้งนี้ เพราะว่าการธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะธนาคารไทยได้ก้าวไปสู่ความมั่นคง และขยายกิจการอย่างกว้างขวางจนกลายเป็นสถาบันการเงินที่เป็นปึกแผ่น และมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจอย่างมากมาย การเปลี่ยนแปลงในยุคนี้เป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการขยายสาขาธนาคารพาณิชย์ออกไปในต่างจังหวัดมากมาย จำนวนกองทุน และปริมาณเงินฝากเติบโตอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นกิจการธนาคารพาณิชย์ยังไม่จำกัดตัวเอง แต่เฉพาะการให้สินเชื่อออกไปอย่างกว้างขวาง ระยะการพัฒนาในยุคนี้เริ่มปรับตัวเองเมื่อปี ๒๔๕๔ เมื่อประเทศไทยประกาศเลิกใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา และธนาคารพาณิชย์ได้ปรับตัวให้ทันสมัยอย่างสมบูรณ์แบบ เช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาอื่น ๆ อย่างแท้จริง เมื่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๐๕ เริ่มมีผลใช้บังคับ

ธนาคารพาณิชย์ ที่จัดตั้งขึ้นในระยะที่ ๓ และดำเนินการมาจนกระทั่งปัจจุบัน มีดังนี้

ธนาคารพาณิชย์ของไทยก่อตั้งเมื่อปี

๑. ธนาคารทหารไทย (Thai Military Bank)	๒๕๐๐
๒. ธนาคารเอเชียทรัสต์ (Asia Trust Bank)	๒๕๐๘
๓. ธนาคารกรุงไทย (Krung Thai Bank)	๒๕๐๘

ธนาคารต่างประเทศก่อตั้งเมื่อปี

๑. ธนาคารโตเกียว (Bank of Tokyo)	๒๕๐๕
๒. ธนาคารเชสแมนฮัตตัน (Chase Manhattan Bank)	๒๕๐๗
๓. ธนาคารสหมาลายัน (United Malayan Banking Co.,Ltd.)	๒๕๐๗
๔. ธนาคารยูโรเปียน - เอเชีย (European Asian)	๒๕๒๑

ในที่สุด ระบบธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงมีธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น ๓๐ ธนาคาร โดยเป็นธนาคารไทย ๑๖ ธนาคาร และธนาคารต่างประเทศ ๑๔ ธนาคาร ดังรายละเอียดรวมทั้งจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ ดังต่อไปนี้ :-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑

ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย^๓

ชื่อ	จำนวนสาขาในปี ๒๕๒๑		
	ในกรุงเทพฯ	ต่างจังหวัด	รวม
๑. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	๖๑	๑๒๗	๑๘๘
๒. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	๒๑	๑๓๓	๑๕๔
๓. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	๕๐	๑๑๘	๑๖๘
๔. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	๔๑	๖๗	๑๐๘
๕. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	๓๐	๔๘	๗๘
๖. ธนาคารนครหลวง จำกัด	๑๘	๗๘	๙๖
๗. ธนาคารศรีนคร จำกัด	๓๔	๑๔	๔๘
๘. ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	๑๔	๘๗	๑๐๑
๙. ธนาคารมหานคร จำกัด	๑๔	๓๕	๔๘
๑๐. ธนาคารเอเซียพริสต์ จำกัด	๑๐	๑๔	๒๔
๑๑. ธนาคารทหารไทย จำกัด	๑๒	๓๕	๔๗
๑๒. ธนาคารเอเซีย จำกัด	๕	๑๑	๑๖
๑๓. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	๑๘	๓๗	๕๖
๑๔. ธนาคารไทยทุน จำกัด	๑๑	๑	๑๒
๑๕. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	๓	-	๓
๑๖. ธนาคารหวังหลี จำกัด	๓	๒	๕
รวม	๓๔๖	๘๑๘	๑,๑๖๔

^๓ ที่มา : Who's Who in Finance & Banking in Thailand.

ตารางที่ ๒

ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในต่างประเทศ

ชื่อ	จำนวนสาขาในปี ๒๕๒๑		
	กรุงเทพฯ	ภูเก็ต	รวม
1. The Bank of Tokyo Ltd.	1	-	1
2. The Chase Manhattan Bank Ltd.	1	-	1
3. The Mitsui Bank Ltd.	2	-	2
4. United Malayan Banking Corp., Ltd.	1	-	1
5. The Chartered Bank	2	1	3
6. Bank of America N.T. & S.A.	1	-	1
7. The Hong Kong & Shanghai Banking Corp., Ltd.	2	-	2
8. Banque De L'Indochine	2	-	2
9. Mercantile Bank Ltd.	2	-	2
10. Bharat Overseas Bank Ltd.	1	-	1
11. The International Commercial Bank of China	1	-	1
12. The Bank of Canton Ltd.	1	-	1
13. Four Seas Communications Bank Ltd.	1	-	1
14. European Asia Bank Ltd.	1	-	1
รวม	19	1	20

ที่มา : Who's who in Finance & Banking in Thailand.

000851

๒.๒ ลักษณะและระบบของการดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ลักษณะและระบบของการดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยนั้น ได้ยึดถือแบบอย่างการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศอังกฤษ นับตั้งแต่เริ่มวิวัฒนาการของธนาคารในเมืองไทย เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๓๑ เป็นต้นมา สำหรับระบบของธนาคารพาณิชย์โดยทั่ว ๆ ไป พอสรุปได้ดังนี้ :-

ระบบของธนาคารพาณิชย์^๕

ระบบของธนาคารพาณิชย์แบ่งออกได้เป็น ๔ ระบบ คือ

๑. ระบบการธนาคารอิสระหรือระบบธนาคารเดี่ยว (Independent or Unit Banking System)

เป็นระบบการดำเนินงานของธนาคารโดยเอกเทศ แต่ละธนาคารดำเนินงานเป็นอิสระ มีสำนักงานเพียงแห่งเดียว การดำเนินงานไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้หนึ่งผู้ใด หรือธนาคารหนึ่งธนาคารใด การดำเนินงานของธนาคารอิสระจะต้องไม่มีธนาคารอื่น ๆ อยู่ในควบคุมด้วย ส่วนใหญ่ของธนาคารในระบบนี้จะเป็นธนาคารที่ตั้งอยู่ตามท้องถิ่น ในสหรัฐอเมริกา เพราะกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ของมลรัฐต่าง ๆ ส่วนใหญ่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์เป็นธนาคารอิสระ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งจึงมักจะตั้งขึ้นตามความต้องการทางเศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่น และผู้ถือหุ้น กรรมการ พนักงานของธนาคารส่วนมากจะเป็นคนในท้องถิ่นนั้น

ข้อดีของระบบการธนาคารอิสระ

๑. ธนาคารอิสระดำเนินงานโดยประชาชนในท้องถิ่น จึงทำให้พนักงานมีความสนใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในท้องถิ่นของตนอย่างดี และพนักงานมีความมักคุ่นกับลูกค้าอย่างมาก ทำให้การพิจารณาให้เครดิตแก่ลูกค้าเป็นไปอย่างถูกต้องและปลอดภัย

๒. เงินฝากของระบบธนาคารนี้ จะไม่กระจายไปที่อื่น แต่จะใช้สร้างความสำเร็จให้แก่ท้องถิ่นนั่นเอง

^๕ จรินทร์ เทศวานิช เรื่องเดิม หน้า ๒๕๑

๓. ระบบธนาคารอิสสระช่วยป้องกันการผูกขาดได้ ทั้งนี้เพราะระบบธนาคารสาขามักมีแนวโน้มไปในทางผูกขาด เพราะอำนาจทางการเงินตกอยู่ในมือของธนาคารเพียงไม่กี่แห่ง

ข้อเสียของระบบธนาคารอิสสระ

๑. ธนาคารระบบอิสสระอาจล้มได้ง่าย เนื่องจากไม่มีสาขาคอยช่วยหนุนเงินในขณะที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เช่น ถ้าในท้องถิ่นที่มีธนาคารอิสสระตั้งอยู่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นผลทำให้ประชาชนมีรายได้น้อย ก็จะเกิดผลกระทบกระเทือนต่อธนาคาร คือลูกค้าอาจจะพากันมาถอนเงินจากธนาคารไปใช้กันมาก การเรียกเงินกู้คืนจากลูกค้าจะทำได้ยากในระยะนี้ ถ้าภาวะดังกล่าวข้างต้นเป็นอยู่ค่อนข้างนาน ธนาคารก็อาจจะล้มได้ เพราะไม่สามารถถ่ายเทเงินทุนจากแหล่งอื่น ๆ มาช่วยค้ำจุนได้ทันที่
๒. ธนาคารอิสสระเป็นธนาคารประจำท้องถิ่น จึงมีขนาดเล็ก มีเงินทุนน้อย ถ้าภาวะเศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้นขยายตัวอย่างรวดเร็ว ธนาคารอิสสระซึ่งมีทุนน้อยอาจไม่สามารถสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นนั้นได้ทันที่
๓. การให้เครดิตอาจจะหละหลวม เพราะพนักงานเป็นคนในท้องถิ่น การให้เครดิตอาจจะให้โดยเป็นญาติกัน หรือ ให้เพราะเห็นแก่หน้าโดยไม่พิจารณาฐานะการเงินของลูกค้าให้เพียงพอ
๔. การให้บริการต่าง ๆ อาจไม่สะดวกเท่าที่ควรและค่าบริการมักจะแพง เพราะการโอนเงินทำได้โดยลำบาก เนื่องจากไม่มีสาขา แต่ต้องใช้บริการร่วมกับธนาคารอื่น
๕. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารอิสสระค่อนข้างสูง คือต้องใช้พนักงานมาก ที่ทำการก็ต้องสร้างให้มีขนาดใหญ่ เป็นที่น่าเชื่อถือของประชาชน

๒. ระบบการธนาคารสาขา (Branch Banking System)

คือการดำเนินงานระบบที่ธนาคารมีที่ทำการมากกว่าหนึ่งแห่ง เป็นการค้าเงินงานระบบ

ธนาคารที่กว้างขวาง โดยเปิดเป็นสาขาในท้องถิ่นต่าง ๆ ในเมืองเดียวกันกับที่สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ หรือกระจายออกไปยังส่วนภูมิภาค หรือต่างประเทศด้วย ดังเช่น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารกสิกรไทย ฯลฯ ซึ่งแต่ละธนาคารต่างก็มีสาขาของตนเองกว่า ๒๐๐ สาขา สาขาของธนาคารแต่ละแห่งจะเกี่ยวข้องอย่างเดียวกันกับธนาคารสำนักงานใหญ่ เพียงแต่ระบุว่าเป็นสำนักงานสาขาจังหวัด หรืออำเภอใดเพื่อสะดวกในการติดต่อของลูกค้า เช่น ธนาคารกสิกรไทย สาขาภูเก็ต ธนาคารกสิกรไทย สาขาถนนเสื่อป่า ฯลฯ เป็นต้น การบริหารงานและการดำเนินงานของสาขา จะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานใหญ่ ผู้จัดการสาขา สมุหบัญชีสาขา ตลอดจนพนักงานของสาขา จะแต่งตั้งไปจากสำนักงานใหญ่โดยตรง

ข้อดีของระบบการธนาคารสาขา

๑. ช่วยให้มีการกระจายเงินทุนไปยังท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม และกระจายเงินทุนไปในกิจการต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่สาขาตั้งอยู่ แม้ว่าเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในท้องถิ่นใด ธนาคารก็ไม่มีรู้สึกกระทบกระเทือนนัก ทั้งจะเป็นผลให้อัตราดอกเบี้ยในส่วนต่าง ๆ ของประเทศเป็นอัตราเดียวกัน และเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ นักธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ในท้องถิ่นนั้น ๆ อีกด้วย
๒. ระบบธนาคารสาขานั้นลุ่มยาก เพราะสำนักงานใหญ่สามารถระบายนทุนจากสาขาที่ได้กำไรมากมาจุนเจือสาขาที่ขาดทุนหรือมีกำไรน้อย ประกอบกับระบบการธนาคารสาขามีทุนมากกว่าธนาคารอิสระ จึงสามารถให้กู้ยืมแก่ธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องการเงินทุนจำนวนมากได้
๓. การดำเนินงานเป็นไปโดยประหยัด และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากระบบธนาคารสาขาเป็นองค์การขนาดใหญ่ การซื้ออุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ ก็ได้เปรียบ ชื้อมาได้ ในราคาถูก เพราะซื้อเป็นจำนวนมาก การโฆษณาก็เสียค่าโฆษณาต่อหน่วยในอัตราต่ำ การว่างงานหรืออยู่ทรงคุณวุฒิก็ทำได้อย่างกว้างขวาง และให้อัตราเงินเคื่อนสูง ซึ่งเมื่อเฉลี่ยกันทุกสาขาแล้ว ไม่เป็นภาระมากนัก

๔. การให้บริการด้านต่าง ๆ เช่นการโอนเงินจากสาขาหนึ่งไปยังอีกสาขาหนึ่ง จะทำได้โดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งเพราะเป็นธนาคารเดียวกัน นอกเหนือจากนี้แล้ว การลงทุนในเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทันสมัย เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า เพื่อความรวดเร็ว ก็ทำได้กว้างขวางกว่าธนาคารอิสระ

ข้อเสียของระบบการธนาคารสาขา

๑. การที่ผู้บริหารงานสาขาระดับผู้จัดการสาขา หรือ สมุห์บัญชีสาขาก็ตาม ได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายมาจากสำนักงานใหญ่ อาจไม่เข้าใจความต้องการของท้องถิ่นที่แท้จริง ต้องใช้เวลาศึกษาเพื่อจะได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่เมื่อมีความเข้าใจหรือคุ้นเคยกับภาวะต่าง ๆ ในท้องถิ่นดีขึ้น ก็อาจจะถูกย้ายไปประจำท้องถิ่นอื่นต่อไป
๒. การดำเนินงานของสาขาเกี่ยวกับการให้กู้ยืม อาจจะทำให้ล่าช้ากว่าธนาคารอิสระ เพราะต้องคำนึงถึงระเบียบปฏิบัติ และวงเงินในอำนาจที่สำนักงานใหญ่อนุมัติให้ไว้ หากเกินอำนาจผู้จัดการสาขา แต่เห็นควรจะอนุมัติได้ต้องขออนุมัติจากสำนักงานใหญ่ก่อน ทำให้เสียเวลาในการดำเนินงาน
๓. ระบบการธนาคารสาขา มักโน้มไปในทางค่านิยมของคน เพราะอำนาจการเงินตกอยู่กับธนาคารเพียงไม่กี่แห่ง การผูกขาดในระบบธนาคารสาขาย่อมมีผลเสียต่อระบบการเงินทั้งประเทศ และเป็นผลให้ประสิทธิภาพของนโยบายการเงินเสื่อมไปด้วย
๔. ระบบธนาคารสาขา อาจจะระบายนทุนจากท้องถิ่นหนึ่งไปยังอีกท้องถิ่นหนึ่งที่ขาดแคลนได้ เป็นเหตุให้เงินทุนที่ถูกระบายนั้น มิได้ใช้เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นเอง
๕. ระบบธนาคารสาขา จะสร้างการรวมตัวของบรรดานายทุนได้ง่าย เพราะมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ๆ ที่จำกัดอยู่-แต่ในส่วนกลางซึ่งสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ แต่ธนาคารอิสระ

ก็มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ถือหุ้น

๖. การที่มีสาขาเป็นจำนวนมาก และตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกล ย่อมก่อให้เกิดการ
ทุจริตได้ง่าย หากควบคุมไม่ทั่วถึง

๓. ระบบธนาคารลูกโซ่ (Chain Banking System)

ระบบธนาคารนี้ ประกอบขึ้นด้วยธนาคารอิสระหลาย ๆ ธนาคารที่ต่างชื่อกัน อยู่ภายใต้
ใ้การควบคุมของเอกชน ซึ่งอาจจะเป็นเอกชนเพียงคนเดียว เป็นครอบครัว หรือเป็นสมาคม
ที่มีอำนาจในการสั่งการเกี่ยวกับการบริหารได้ แต่ธนาคารในระบบนี้ แต่ละแห่งยังคงจดทะเบียน
แยกออกจากกัน มีเงินทุนรวมทั้งพนักงานเป็นของตนเอง

ข้อดีและข้อเสียของธนาคารแบบลูกโซ่

๑. ธนาคารที่อยู่ในเครือเดียวกัน อาจจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยหมุนเงินสำรอง
ที่เหลือใช้แห่งหนึ่งไปให้อีกแห่งหนึ่งได้ นอกจากนี้ยังอาจประสานงานทางค่าน
นโยบายได้ด้วย
๒. การบริหารงานตามแบบเดียวกัน การใช้เงินสำรองร่วมกัน และการดำเนินงาน
รวมกัน ทำให้เกิดการประหยัดทั้งในด้านการโฆษณา การจัดหารวัสดุเครื่องมือ
เครื่องใช้และบริการต่าง ๆ เพราะการจัดซื้อพร้อมกันเป็นจำนวนมากทำให้สินค้า
ราคาถูกลง ค่าบริการลดลง
๓. การธนาคารแบบลูกโซ่ในต่างประเทศ ประกอบด้วยธนาคารขนาดเล็กในชนบท
ที่มีกิจการคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน ธนาคารจึงมักให้กู้เงินไปเพื่อธุรกิจอย่าง-
เดียว ไม่สามารถกระจายออกไปถึงธุรกิจแขนงอื่น ๆ ได้
๔. ผู้บริหารงานธนาคาร มักเป็นผู้ก่อตั้งธนาคารแต่ละธนาคาร ไม่ใช่เป็นนายธนาคาร
โดยแท้จริง ผู้ริเริ่มก่อตั้งธนาคารแบบนี้ อาจกู้เงินจากธนาคารโดยใช้ใบหุ้นของ
ธนาคารหนึ่งเป็นประกัน และใช้เงินกู้นั้นซื้อหุ้นของธนาคารอื่น ผู้ริเริ่มบางคนก็-

เป็นเพียงนักธุรกิจที่สนใจจะได้เงินจากธนาคารไปใช้ในกิจการของตนเองเท่านั้น

๔. ระบบการธนาคารกลุ่ม (Group Banking System)

ระบบการธนาคารกลุ่มนี้ มีลักษณะคล้ายคลึงกับระบบการธนาคารลูกโซ่ แต่มีความแตกต่างกันในข้อที่ว่า ธนาคารต่างชื่อต่างเสียงรวมกันเป็นกลุ่มแล้วมีองค์งานในลักษณะทรัสต์เป็นผู้บริหารและควบคุมอีกทีหนึ่ง ไม่ใช่การควบคุมโดยธนาคารใดธนาคารหนึ่งโดยเฉพาะ ข้อดีและข้อเสียของธนาคารกลุ่ม

๑. ระบบธนาคารกลุ่มนั้น ธนาคารแต่ละธนาคารต่างจดทะเบียนแยกกัน มีคณะกรรมการ พนักงานของธนาคารเป็นของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ได้รับประโยชน์ทางเทคนิค จากการมีบริการร่วมกัน ซึ่งทำให้ธนาคารเหล่านั้นให้บริการลูกค้าได้อย่างกว้างขวาง มีรายได้สูงขึ้น และให้การดำเนินงานเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่นการวางรูปแบบบัญชี ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การร่วมกันจัดหารวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ
๒. การควบคุมธนาคารแต่ละแห่งนั้น กระทำไม่ได้โดยตรง เหมือนกับในกรณีธนาคารที่มีสาขา
๓. เมื่อธนาคารหนึ่งประสบการขาดทุน ธนาคารอื่น ๆ ในเครือเดียวกันอาจจะได้รับผลกระทบกระเทือนได้เหมือนกัน แต่ผู้ฝากจะได้รับความคุ้มครองจากธนาคารเดียวกัน
๔. การควบคุมธนาคารแบบนี้ ไม่สามารถจะกระทำได้โดยสะดวก โดยเฉพาะบริษัทที่ควบคุมอาจจะใช้ธนาคารเหล่านี้ไปในทางการเสี่ยงหากำไร

ระบบของการดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ดำเนินงานอยู่ในระบบการธนาคารสาขา กล่าวคือ ธนาคารมีที่ทำการมากกว่า ๑ แห่ง โดยจะเปิดสาขาของตนเองขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ การบริหารงานขึ้นโดยตรงต่อสำนักงานใหญ่ สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่มีสาขาของตนเป็นจำนวนมากกว่า ๑๐๐ สาขาขึ้นไป อาจจะเป็นผลทำให้การบริหารงานทางด้านสาขาเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เพราะมีสาขากระจัดกระจายไปในเกือบทุกจังหวัดของประเทศ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น อาจจะไม่สามารถแก้ไขได้ทันที่ จึงได้มีการขยายอำนาจการบริหารงานของสาขาออกไปในรูปของผู้จัดการเขต โดยมีอำนาจในการตัดสินใจและสั่งการ เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานใหญ่ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้จัดการเขตนั้น ก็มีวงจำกัดตามแต่สำนักงานใหญ่ จะใ้มอบอำนาจไว้ให้ การแต่งตั้ง โยกย้าย การพิจารณาความดีความชอบ รวมถึงการมอบหมายนโยบายที่สำคัญ ๆ ในการดำเนินงานนั้น จะต้องขึ้นโดยตรงกับสำนักงานใหญ่ สาขาหรือฝ่ายงานใดฝ่ายงานหนึ่งจะดำเนินนโยบายตามความพอใจของตนเองโดยเอกเทศมิได้

การจัดองค์การในการบริหารงานของธนาคารพาณิชย์^๖

การจัดองค์การและการจัดการมีความสำคัญต่อธนาคาร การจักระบบการบริหารงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยทั่วไปนั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการจักระบบการบริหารงานมีความสำคัญต่อธนาคารพาณิชย์ เช่นเดียวกับธุรกิจประเภทอื่น กล่าวคือ ได้มีการนำเอาส่วนงานต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน รวมกันเข้าเป็นโครงสร้างอันเดียวกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดในการดำเนินงาน ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ก็จะมีส่วนงานต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่เฉพาะงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ การปฏิบัติงานของส่วนงานนั้นจะต้องถูกจัดให้เป็นไปในทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ หลักการจักระบบ

^๖ วารีย์ หะวานนท์ : การบัญชีธนาคาร การปฏิบัติงานธนาคารพาณิชย์ หน้า ๑๘

การบริหารงานจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและนโยบายอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานมุ่งไปถึงเป้าหมายนั้น มีการกระจายอำนาจอย่างเหมาะสม ตามลำดับชั้นของพนักงาน และมีให้อำนาจของแต่ละฝ่ายก้าวต่อกัน โดยจะต้องมีการแบ่งแยกออกเป็นฝ่าย สำนักฯ ส่วน หน่วย หรืออาจเรียกชื่อเป็นอย่างอื่น ซึ่งกำหนดหน้าที่ไว้โดยชัดเจน การแบ่งส่วนงานตามลักษณะงานเป็นการจัดระบบการบริหารงานที่ดีกว่าการแบ่งส่วนงานตามตัวบุคคล และควรจะทำให้เข้าใจใฝ่กายไม่ซับซ้อน จะใฝ่ใฝ่ยากในการควบคุม การคัดเลือกตัวบุคคล เพื่อให้รับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำอย่างระมัดระวัง และจะต้องมีการอบรมให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแต่ละส่วนงานจะต้องมีพนักงานอย่างเพียงพอด้วย ทั้งนี้ จะต้องมีระบบการตอบแทนที่จะช่วยส่งเสริมให้พนักงานมีกำลังใจทำงาน เพราะการแบ่งส่วนงานอย่างเหมาะสมจะช่วยลดปัญหาในการจัดการลงได้มาก ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ได้แบ่งส่วนงานเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ พอสรุปได้ดังนี้ :-

๑. การจัดองค์การบริหารของสำนักงานใหญ่
๒. การจัดองค์การบริหารของสาขา

๑. การจัดองค์การบริหารของสำนักงานใหญ่

โครงสร้างองค์การบริหารของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง จะมีคณะกรรมการของธนาคารซึ่งเลือกตั้งโดยผู้ถือหุ้น มีอำนาจเต็มในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงาน ที่สำคัญของธนาคาร ควบคุมดูแลการบริหารงานของธนาคารให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายที่วางไว้ โดยมอบให้กรรมการผู้จัดการ ซึ่งตามปกติคณะกรรมการของธนาคารจะเลือกตั้งกรรมการผู้หนึ่ง เป็นกรรมการผู้จัดการ เป็นผู้รับนโยบายไปดำเนินงาน มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการธุรกิจทั้งหมดของธนาคาร จัดวางแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการธนาคารกำหนดไว้ เพื่อให้การบริหารงานได้เป็นไปโดยราบรื่น และเพื่อให้กิจการของธนาคารเจริญรุดหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป กรรมการผู้จัดการจะมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้ง พนักงานชั้นบริหารระดับผู้อำนวยการฝ่าย เป็นผู้ควบคุมดูแล-

การดำเนินงานในฝ่ายที่ตนรับผิดชอบ ด้วยเหตุนี้กรรมการผู้จัดการ จึงเป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่างคณะกรรมการของธนาคารและพนักงานระดับต่าง ๆ ของธนาคาร ในทางปฏิบัติ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค้ำส่งการบริหารงานบางฝ่ายงานของธนาคาร อาจจะมีการแต่งตั้งรองกรรมการผู้จัดการ และผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ เพิ่มขึ้นได้ตามความเหมาะสม

สำนักงานใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ จะแบ่งองค์การบริหารออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ โดยมีผู้อำนวยการฝ่าย เป็นผู้มีอำนาจและรับผิดชอบในฝ่ายของตน แต่ละฝ่ายก็จะแบ่งออกเป็นส่วน และแต่ละส่วนก็จะแบ่งออกเป็นหน่วย การเรียกชื่อฝ่าย ส่วน หรือหน่วยงานของแต่ละธนาคารอาจจะแตกต่างกันออกไปบ้าง แต่ชื่อฝ่ายจะแสดงถึงลักษณะ และหน้าที่ที่สำคัญของฝ่ายงานนั้น ซึ่งจะทำให้เข้าใจได้โดยง่าย นอกจากนี้ แต่ละธนาคารอาจให้ความสำคัญของงานบางหน้าที่มากขึ้นแตกต่างกันออกไป เช่นบางธนาคาร อาจจัดให้มีฝ่ายการพนักงาน ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายนิติการ ฯลฯ เป็นต้น แต่บางธนาคารอาจจัดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าว เป็นเพียงหน่วยงานสังกัดกับฝ่ายธุรการ เพราะเห็นว่ายังมีปริมาณงานน้อย นอกเหนือจากนี้แล้ว บางธนาคารยังอาจตั้ง คณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้น เพื่อพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินงานบางเรื่อง เช่น คณะกรรมการพิจารณาเครดิต คณะกรรมการพิจารณาเปรียบเทียบข้อบังคับ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการจะประกอบด้วยผู้อำนวยการฝ่าย หรือหัวหน้าส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

การจํากัดการบริหารสำนักงานใหญ่ธนาคารพาณิชย์ แบ่งออกได้เป็นฝ่ายต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ :-

๑. ฝ่ายการธนาคาร
๒. ฝ่ายกิจการต่างประเทศ
๓. ฝ่ายตรวจสอบ
๔. ฝ่ายหนี้สินและหลักทรัพย์
๕. ฝ่ายการบัญชี
๖. ฝ่ายพัฒนาธุรกิจ

๗. ฝ่ายกิจการสาขา
๘. ฝ่ายการพนักงาน
๙. ฝ่ายธุรการ
๑๐. ฝ่ายคอมพิวเตอร์
๑๑. สำนักบริหาร
๑๒. สำนักงบประมาณ

๑. ฝ่ายการธนาคาร

มีลักษณะงานในด้านการให้บริการแก่ลูกค้า เช่น การรับฝากเงิน บริการให้เชาตู้-
 นิรภัย การจ่ายเงินตามเช็คหรือสมุดคู่ฝาก จัดจำหน่ายเช็คของขวัญ จัดทำบัตรเครดิตออเนกประ-
 สงค์ การหักบัญชีระหว่างธนาคาร รับชำระเงินค่าน้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ หรือภาษีรถยนต์
 ให้บริการแก่ลูกค้าในด้านการโอนเงินภายในประเทศ ทำการเรียกเก็บเงินตามเช็ค ตั๋วเงิน
 หรือตราสารอื่น ๆ กับต่างจังหวัด ความคุ้มครองและรักษาเงินฝากของสำนักงานใหญ่ และบริการเงินสด
 ให้แก่สาขาในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นตัวกลางรับโอนเงินเข้าออกระหว่างสาขาในเขต
 กรุงเทพมหานคร และระหว่างสาขากรุงเทพมหานครกับสาขาในส่วนภูมิภาค

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายการธนาคาร

๑. ส่วนส่งเสริมบริการธนาคาร
๒. ส่วนการหักบัญชี
๓. ส่วนเงินโอน
๔. ส่วนการเงิน
๕. ส่วนการกู้ยืมและซื้อลด
๖. ส่วนบริการธนาคาร
๗. ส่วนเงินฝาก

๒. ฝ่ายกิจการต่างประเทศ

ให้บริการด้านการโอนเงินไปต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนเงินตราและการซื้อขายคร่าฟต์
ต่างประเทศ เช็คเดินทาง ตัวสัญญาใช้เงิน ให้บริการด้านการส่งเสริมสินเชื่อสินค้าเข้า และ
สินค้าขาออก จัดทำรายงานการส่งสินค้าออก จ่ายเงินให้ลูกค้าตามวงเงินกู้ยืมสินค้า ควบคุมติด
ตามและชี้แจง แนะนำให้ลูกค้าปฏิบัติตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทย ออกตรวจสินค้าที่ธนาคาร
รับจำนำ สืบราคาสินค้าที่ธนาคารรับจำนำ จัดทำประวัติย่อ และขอตกลงของลูกค้ำ ออก
หนังสือค้ำประกันเพื่อรอกการออกสินค้า ออกเลขเตอร์ออฟเครดิต เก็บรักษาสินค้าเข้าไว้ในโรง
เก็บสินค้าและปล่อยสินค้าออก ดำเนินการส่งตราสารไปเรียกเก็บตามแต่ละสกุลเงินยังธนาคาร
ที่มีบัญชีอยู่ จัดทำประกันภัยสินค้าให้กับลูกค้า ทำรายงานการขายเงินตราต่างประเทศ และ
รายงานบางประเภท ส่งให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ติดต่อเปิดสัมพันธ์กับธนาคารต่างประเทศ

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายกิจการต่างประเทศ

๑. ส่วนธุรกิจต่างประเทศ-อเมริกา
๒. ส่วนธุรกิจต่างประเทศ-ยุโรปและแอฟริกา
๓. ส่วนธุรกิจต่างประเทศเอเชีย
- ๔.- ส่วนธุรกิจต่างประเทศ-ออสเตรเลีย ตะวันออกกลางและประเทศอื่น ๆ
๕. ส่วนเก็บรักษาสินค้า
๖. ส่วนงานกลาง
๗. ส่วนประมวลการระ
๘. ส่วนสินเชื่อสินค้าเข้า
๙. ส่วนสินเชื่อสินค้าขาออก
๑๐. ส่วนเรียกเก็บและโอนเงินตราต่างประเทศ
๑๑. ส่วนแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
๑๒. ส่วนกิจการสาขาต่างประเทศ-วิเทศสัมพันธ์

๑๓. ส่วนบิลสินค้าขาออก
๑๔. ส่วนบิลเรียกเก็บต่างประเทศ
๑๕. ส่วนบัตรเครดิตต่างประเทศ

๓. ฝ่ายตรวจสอบ

ดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติงานของสาขาต่าง ๆ ทั้งด้านการปฏิบัติงานตามระเบียบและค่านิยมที่ดี เพื่อจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บังคับบัญชา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและธนาคารแห่งประเทศไทย จัดทำประวัติหนี้จัดชั้น และการสั่งการของสำนักงานใหญ่ จัดทำประวัติการตัดหนี้สูญและประวัติการตรวจสอบสาขา ตรวจสอบทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้และรายจ่าย ทั้งของสำนักงานใหญ่และสาขา ตรวจสอบศูนย์บริการเงินสด และคอมพิวเตอร์ และจัดทำแบบเทียบยอดบัญชีของสาขาและบัญชีธนาคารต่างประเทศ พร้อมทั้งติดตามผลการปฏิบัติงานของสาขาที่ฝ่าฝืนระเบียบของธนาคารเมื่อมีการสั่งการของสำนักงานใหญ่ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการตรวจสอบ

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายตรวจสอบ

๑. ส่วนตรวจสอบสำนักงานใหญ่
๒. ส่วนตรวจสอบสาขากรุงเทพฯ - ๑
๓. ส่วนตรวจสอบสาขากรุงเทพฯ - ๒
๔. ส่วนตรวจสอบสาขาภาคเหนือ
๕. ส่วนตรวจสอบสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๖. ส่วนตรวจสอบสาขาภาคกลาง
๗. ส่วนตรวจสอบสาขาภาคตะวันออกและภาคใต้
๘. ส่วนตรวจสอบพิเศษ

๔. ฝ่ายหนี้สินและหลักทรัพย์

ให้บริการลูกค้าด้านเงินกู้ ให้ความช่วยเหลือแนะนำในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมอันเกี่ยวกับที่ดิน บริการด้านการออกหนังสือค้ำประกันการชำระหนี้ ทำการสำรวจ และประเมิน

ราคาหลักทรัพย์ของลูกค้า จัดเก็บรักษาเอกสารสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลูกค้าของสำนักงานใหญ่ และของสาขาบางราย เก็บรักษาเอกสารสัญญาและหลักทรัพย์ต่าง ๆ ของธนาคาร จัดทำบัญชี และทะเบียนหลักทรัพย์ต่าง ๆ ของธนาคาร ติดตามผลประโยชน์ที่ได้จากการให้เช่าสถานที่ทำการ ของธนาคาร การถือหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตรและตั๋วเงินคลัง ให้คำปรึกษาข้อกำหนดต่อธนาคาร ควบคุมการให้กู้ยืมของสาขาต่าง ๆ ติดตามเร่งรัดหนี้สินจากลูกหนี้ จัดทำรายงานการประชุม พิจารณาเครดิตประจำสัปดาห์ จัดทำทะเบียนรายชื่อลูกค้าและมูลค่าประกันทุกสาขา ทั้งสาขาใน กรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค รวบรวมยอดหนี้และภาระของสำนักงานใหญ่และสาขาทั่วประเทศ อาณาจักร จัดทำรายงานเกี่ยวกับหนี้สินบางประเภท เช่น ทำรายงานสรุปหนี้ เบิกเงินเกินบัญชี ชั่วคราวและเบิกเงินเกินวงเงิน สรุปรายงานตัวแลกเงิน เป็นต้น

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายหนี้สินและหลักทรัพย์

๑. ส่วนหนี้สินสำนักงานใหญ่
๒. ส่วนหนี้สินสาขากรุงเทพฯ
๓. ส่วนหนี้สินสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๔. ส่วนหนี้สินสาขาภาคเหนือ
๕. ส่วนหนี้สินสาขาภาคกลาง
๖. ส่วนหนี้สินสาขาภาคตะวันออกและภาคใต้
๗. ส่วนเลขานุการกรรมการเครดิต
๘. ส่วนสารบรรณ
๙. ส่วนการค้าประกัน
๑๐. ส่วนประมวลภาระลูกหนี้
๑๑. ส่วนประเมินราคาและสำรวจหลักทรัพย์
๑๒. ส่วนหลักทรัพย์และนิติกรรม
๑๓. ส่วนนิติการ

๕. ฝ่ายการบัญชี

ดำเนินการคำนวณการบัญชีประเภทต่าง ๆ ทั้งหมดของธนาคาร ทั้งสำนักงานใหญ่ สาขา และการบัญชีต่างประเทศ บันทึกค่าเสื่อมราคาประจำงวด จัดทำรายงานกำไรขาดทุน และรายงานประจำงวด ตรวจสอบความถูกต้องค้ำฐานะบัญชีสาขา และจัดทำรายงานฐานะบัญชีต่างประเทศ ทำบัญชีเงินเคียน เงินประกันตัว บำเหน็จพิเศษ โบนัสของพนักงาน และการภาษีอากร ตลอดจนควบคุมงานทุกอย่างของสาขาและสำนักงานใหญ่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ และจัดทำรายงานประเภทต่าง ๆ เพื่อเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายการบัญชี

๑. ส่วนประมวลบัญชี
๒. ส่วนบัญชีทรัพย์สิน
๓. ส่วนบัญชีสาขากรุงเทพฯ
๔. ส่วนบัญชีสาขาสวนภูมิภาค
๕. ส่วนการบัญชีต่างประเทศ
๖. ส่วนควบคุมและปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์

๖. ฝ่ายพัฒนาธุรกิจ

มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการติดต่อกับลูกค้าเพื่อหาข้อมูลทางเศรษฐกิจ เชิญชวนผู้ประกอบการที่ยังมิได้เป็นลูกค้าให้มาใช้บริการของธนาคาร วิเคราะห์สถานะของลูกค้าจากแหล่งข่าวต่าง ๆ ติดตามผลการใช้บริการต่าง ๆ วิจัยธุรกิจอุตสาหกรรมโดยทำสถิติและรายงานภาวะอุตสาหกรรม วิเคราะห์สัดส่วนสินเชื่อ วิจัยธุรกิจเกษตรกรรม โดยทำรายงานและสถิติประมวลข้อมูลในการออกเยี่ยมลูกค้า ติดตามผลการอนุมัติเครดิตของลูกค้าประจำวัน รวบรวมและทำรายงานเกี่ยวกับลูกค้าของสาขาต่าง ๆ

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายพัฒนาธุรกิจ

๑. ส่วนส่งเสริมธุรกิจ
๒. ส่วนวิจัยธุรกิจอุตสาหกรรม
๓. ส่วนวิจัยธุรกิจเกษตร
๔. ส่วนสารบรรณ

๗. ฝ่ายกิจการสาขา

มีภาระหน้าที่ในการควบคุมการดำเนินงานของสาขา ทำนิติกรรมสัญญาของกิจการภายนอกบางประเภท เช่น จัดทำสัญญาซื้อขาย เช่า เลิกเช่า ที่ดินและอาคาร จัดทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง ซ่อมแซม คัดแปลงที่ทำการสาขาเป็นต้น ติดตามผลการปฏิบัติงานของสาขา จัดบริการค้ำอุปถัมภ์และเครื่องใช้สำนักงานแก่สาขาต่าง ๆ เช่น เครื่องลงบัญชี เครื่องคิดเลข เป็นต้น ดำเนินการตรวจสอบประสานงานและควบคุมการก่อสร้างที่ทำการของสาขา ศึกษาวิเคราะห์ค้ำเงินฝาก เงินให้กู้ยืมและโครงการลงทุนสาขาเปิดใหม่ จัดส่งพนักงานช่วยในการหาลูกค้าสำหรับสาขาที่กำลังจะเปิดที่ทำการ ดำเนินการควบคุมและดูแลในการเปิดสาขาใหม่ของธนาคารให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทำการวิจัยและประเมินผลงานของสาขา ส่งเสริมสินเชื่อเพื่อการเกษตร ตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายกิจการสาขา

๑. ส่วนพัฒนาการสาขา
 ๒. ส่วนสินเชื่อการเกษตร
 ๓. ส่วนพิศุสาขา
 ๔. ส่วนธุรกิจสาขา
 ๕. ส่วนอาคารสาขา
๖. เขต

๘. ฝ่ายการพนักงาน

มีภาระหน้าที่รับผิดชอบด้านพนักงาน วิเคราะห์ปริมาณงานและพิจารณาการเพิ่มพนักงาน ทั้งของสำนักงานใหญ่และสาขา วางแผนและดำเนินการรับพนักงานและส่งให้ฝ่ายงานต่าง ๆ ศึกษาและคิดตามกฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน ดำเนินการเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับด้านการพนักงาน ของธนาคาร จัดทำเอกสาร เช่น รวบรวมข่าวและวารสารกิจการสัมพันธ์ ดำเนินการเกี่ยวกับเงิน เคื่อนและผลประโยชน์ตอบแทนแก่พนักงาน รับผิดชอบในการแต่งตั้งโยกย้ายพนักงาน จัดทำทะเบียนประวัติของพนักงาน ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการด้านต่าง ๆ แก่พนักงาน เช่น เงินช่วย การศึกษาของบุตร การสงเคราะห์พนักงานถึงแก่กรรม การประกันอุบัติเหตุ การรักษาพยาบาลและสถานที่พักผ่อน จัดการฝึกอบรมพนักงานเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพ จัดการประชุมและสัมมนาต่าง ๆ ดำเนินการส่งพนักงานไปศึกษาอบรมตามสถาบันต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ประเทศ

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายการพนักงาน

๑. ส่วนอัตรากำลัง
๒. ส่วนพัฒนาบุคคล
๓. ส่วนบริหารเงินเคื่อน
๔. ส่วนวิจัยและวางแผนงานบุคคล
๕. ส่วนธุรกิจพนักงาน
๖. ส่วนสวัสดิการพนักงาน

๙. ฝ่ายธุรการ

ดำเนินการจัดซื้อ จ้างทำ ซ่อม วัสดุครุภัณฑ์ บริการด้านรับส่งเอกสารของสาขาใน กรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของสำนักงานใหญ่ และสาขาในกรุงเทพมหานคร จัดเก็บรักษาเอกสารที่พ้นอายุที่จะต้องทำลายของฝ่ายต่าง ๆ และ สาขา รักษาความสะอาดของอาคารสำนักงานใหญ่และจัดสถานที่ประชุมเพื่อพิธีการต่าง ๆ ของ

ธนาคาร เตรียมการและจัดทำตัวอย่างลายมือชื่อของพนักงานผู้รับมอบอำนาจของธนาคาร จัดเก็บรักษาตัวอย่างลายมือชื่อและถ่ายไมโครฟิล์ม จัดทำทะเบียนทำเนียบลูกค้า ค่าเนื้องานงานด้านศิลปะของธนาคาร เช่น ออกแบบโฆษณาลงหนังสือพิมพ์และสารสารอื่น ๆ ถ่ายภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของธนาคาร ค่าเนื้องานจัดพิมพ์เอกสารของธนาคาร จัดเก็บและเบิกจ่ายแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในธนาคาร

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายธุรการ

๑. ส่วนสารบรรณกลาง
๒. ส่วนจัดหา
๓. ส่วนบริการกลาง
๔. ส่วนรักษาความปลอดภัย
๕. ส่วนมาตรฐานแบบพิมพ์
๖. ส่วนการพิมพ์
๗. ส่วนพัสดุครุภัณฑ์
๘. ส่วนเก็บรักษาเอกสาร
๙. ส่วนอาคารสำนักงานใหญ่

๑๐. ฝ่ายคอมพิวเตอร์

ทำการศึกษาระบบงานต่าง ๆ ของธนาคาร ทั้งที่มีได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับลูกค้า และที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการลูกค้า เพื่อหาวิธีทางและระบบงานที่ดีที่สุดมาพัฒนาด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและถูกต้องในการให้บริการด้านภายในธนาคารเอง เช่น การทำรายงานด้านการพนักงาน การบัญชีของธนาคาร การจัดทำงบประมาณ การทำบัญชีภาษีรายได้ เงินสงเคราะห์พนักงาน และด้านการให้บริการแก่ลูกค้า เช่น การจัดทำบัญชีเงินฝากประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

การแบ่งส่วนงานในฝ่ายคอมพิวเตอร์

๑. ส่วนระบบข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า
๒. ส่วนระบบการให้บริการลูกค้า
๓. ส่วนระบบข้อมูลด้านการเงิน
๔. ส่วนระบบข้อมูลด้านการพนักงาน
๕. ส่วนปฏิบัติการ
๖. ส่วนจัดเตรียมข้อมูล

๑๑. สำนักบริหาร

ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อวางแผนและปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของธนาคาร จัดทำแผนผังหน่วยงานของฝ่ายต่าง ๆ ดำเนินการศึกษา ค้นคว้าและวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ติดตามภาวะการเกษตร อุตสาหกรรม การค้าระหว่างประเทศ การเงิน การธนาคารและการคลังของประเทศ จัดทำเอกสารวิชาการ จัดทำหนังสือบุคคล ให้บริการค่านห้องสมุดแก่พนักงานของธนาคาร ทำการประชาสัมพันธ์และโฆษณากิจกรรมต่าง ๆ ของธนาคารต่อสื่อมวลชน ดำเนินการค่านเลขานุการต่อเจ้าหน้าที่ระดับบริหารของธนาคาร ให้คำแนะนำและรายละเอียดเกี่ยวกับการไปศึกษาในต่างประเทศแก่ผู้ที่มาติดต่อ ดำเนินการค่านการขยายการลงทุนเพื่อกระจายหุ้นส่วนของธนาคารไปสู่ประชาชน ควบคุมบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นของธนาคาร ดำเนินการโอนหุ้นใหญ่ถือหุ้น ติดต่อกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดำเนินการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้น

การแบ่งส่วนงานในสำนักบริหาร

๑. ส่วนโครงการและแผนงาน
๒. ส่วนทะเบียนหุ้น
๓. ส่วนเลขานุการ
๔. ส่วนการประชาสัมพันธ์
๕. ส่วนวิชาการ

๑๒. สำนักงบประมาณ

วิเคราะห์ วางแผน และควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายงาน/สาขา ต่าง ๆ เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายจริงกับงบประมาณที่ตั้งไว้ แล้วนำข้อมูลมาวางแผนการจัดสรรงบประมาณ ค่าเงินการควบคุมรายจ่าย ยอดเงินกู้ เบิกเงินเกินบัญชี เป็นต้น เพื่อนำออกมาวางแผนในการดำเนินงานของธนาคารต่อไป ค่าเงินการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสาขาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ว่ามีผลกำไรขาดทุนอย่างไร และวิเคราะห์การลงทุน

การแบ่งส่วนงานในสำนักงบประมาณ

๑. ส่วนวางแผนและควบคุมสำนักงานใหญ่และสาขากรุงเทพฯ
๒. ส่วนวางแผนและควบคุมสาขาสวนภูมิภาค
๓. ส่วนวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

๒. การจัดระบบบริหารงานของสาขานาครพาณิชย์

การจัดระบบบริหารงานภายในของสาขานาครพาณิชย์ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับ การบริหารงานของสำนักงานใหญ่ โดยแบ่งวิธีการปฏิบัติงานออกไปเป็นค่านการเงิน ค่านการบัญชี ค่านการให้สินเชื่อ ค่านการให้บริการ ค่านต่างประเทศ ฯลฯ เป็นต้น ระบบการดำเนินงานของสาขานาครพาณิชย์ในประเทศไทยส่วนมากจะคล้ายคลึงกัน ~~ส่วนเสียแต่~~ บางธนาคารจะมีตำแหน่งเด็กเกอร์เพิ่มเติม ตำแหน่งงานบางอย่างก็เรียกชื่อแตกต่างกันออกไป ระบบงานของสาขา ส่วนใหญ่ประกอบด้วย :-

๑. การปฏิบัติงานค่านการเงิน

- การรับฝากเงิน
- การเก็บรักษาเงิน
- การจ่ายเงิน

๒. การปฏิบัติงานด้านการบัญชี

- การรับเปิดบัญชี - การปิดบัญชีลูกค้า
- การลงการบัญชี
- การลงสมุดบัญชีแยกประเภทและสมุดทะเบียนต่าง ๆ
- การคิดดอกเบี้ยและงบบัญชี
- การทำรายงาน

๓. การให้สินเชื่อและการให้กู้ยืม

- การให้กู้เงิน - การเบิกเงินเกินบัญชี
- การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรม
- ค้ำเงิน

๔. การให้บริการ

- การโอนเงิน
- การรับและจ่ายเงินแทน
- การออกหนังสือค้ำประกัน
- การออกหนังสือรับรอง
- การให้เชาตู้รับฝาก
- บัตรเครดิตและเช็คของชาวยุ

๕. การให้บริการด้านต่างประเทศ

- การรับ - ชื้อ - ขายและแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
- รับซื้อและขายเช็คเดินทางต่างประเทศ
- ออกกราฟท์และโอนเงินทางไปรษณีย์
- การเปิด L/C เรียกเก็บและโอนเงินตราต่างประเทศ

๖. การสร้างสัมพันธภาพ

- เสริมสร้างสัมพันธภาพกับหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ
- เสริมสร้างสัมพันธภาพกับองค์กรศาสนา สาธารณกุศล พ่อค้า ประชาชน
- เสริมสร้างสัมพันธภาพกับธนาคารอื่น ๆ ในท้องถิ่นเดียวกัน รวมทั้ง
สำนักงานใหญ่และสาขาใกล้เคียงกันด้วย

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การจัดระบบบริหารงานของสาขาธนาคารพาณิชย์นั้นค่อนข้างจะกว้างขวางกว่าการดำเนินงานของฝ่ายงานบางฝ่ายในสำนักงานใหญ่ ถึงแม้ว่าปริมาณของพนักงานจะน้อยกว่าก็ตาม ผู้บริหารงานสาขาจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้สูง มีความชำนาญงานด้านการบริหารสาขาธนาคารพาณิชย์เป็นอย่างดี เพื่อให้การดำเนินงานของสาขามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ธนาคารพาณิชย์จึงได้จัดแบ่งตำแหน่งหน้าที่และสายการบังคับบัญชางานไว้พอสรุปได้ดังต่อไปนี้:-

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดระบบบริหารงานของสาขาธนาคารพาณิชย์

(รูปแบบที่ ๑)

ตำแหน่ง ผู้จัดการสาขา

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ดำเนินงานตามนโยบายที่สำนักงานใหญ่ คุ้มครองหมายให้ และวางแผนการดำเนินงานของสาขา เกี่ยวกับการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ ควบคุมการปฏิบัติงานและพิจารณาความดีความชอบของพนักงานภายในสาขา ดูแลรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานและความสะอาดเรียบร้อยของที่ทำการ รวมตลอดถึงยานพาหนะต่าง ๆ ของธนาคาร เปลี่ยนแปลงหรือ เสนอแนะแนวทางปฏิบัติงานที่ทันสมัยแก่ผู้บังคับบัญชา เพื่อสามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่ง

ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. เสาะแสวงหาแหล่งเงินฝาก และประชาสัมพันธ์แก่ลูกค้า เพื่อนำเงินมาฝากกับสาขาตามเป้าหมายที่ได้กำหนดให้
๒. พิจารณาปล่อยเงินให้กู้ยืมในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีหนี้สูญน้อยรายที่สุด
๓. ดูแลความสะอาดเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอกตัวอาคารสาขา รวมตลอดถึงอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในสำนักงาน และยานพาหนะ ให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา
๔. เก็บรักษาบัญชี - รหัส หองมันคง รวมทั้งการควบคุมการปิดเปิดประตูของ มันคงด้วย
๕. ลงลายมือชื่อในเอกสารต่าง ๆ ภายใต้วงอำนาจที่กำหนดให้
๖. ควบคุมปริมาณเงินหมุนเวียนของสาขา โดยจะต้องสำรองเงินสดไว้พอเพียงในการบริการแก่ลูกค้า และควบคุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในสาขาคด้วย
๗. ทวงถามและติดตามหนี้สินของธนาคาร เมื่อถึงกำหนดชำระ โดยการมอบหมายติดตาม ทรวจ ควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานสาขา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ถูกต้องและทันเวลา

๔. รายงานผลการปฏิบัติงานของสาขา และพิจารณาผลการปฏิบัติงานของพนักงานภายในสาขา เพื่อการดำรงตำแหน่งหน้าที่ที่เหมาะสม และเพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน
๕. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีใคร่ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาใหม่ปฏิบัติ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา (ด้านการตลาด)

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ดำเนินงานติดตามหาลูกค้าให้แก่สาขา ทั้งในด้านการฝากและปล่อยเงินให้กู้ยืม ประสานงานร่วมกับผู้จัดการสาขาในการประชาสัมพันธ์ต่อลูกค้าให้ใช้บริการของธนาคารมากยิ่งขึ้น เสนอแนะและทบทวนวิธีการปฏิบัติงานภายในสาขาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาวะแวดล้อม โดยจะต้องปฏิบัติงานติดต่อกับบุคคลภายนอกเป็นประจำ

ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. สรรหาเงินฝากจากแหล่งต่าง ๆ และพิจารณาการให้เงินกู้แก่ลูกค้า ร่วมกับผู้จัดการสาขา
๒. สืบรวจฐานะของคู่ หลักทรัพย์ที่จะนำมาค้ำประกัน รวมตลอดถึงการติดตามทวงถามหนี้ค้างชำระ และดำเนินคดีเมื่อลูกค้าผิดสัญญา
๓. บริการลูกค้านอกสำนักงานในด้านการรับฝากเงิน และออกเยี่ยมเขียนลูกค้าของธนาคารและบุคคลทั่วไป เพื่อสร้างค่านิยม และเชิญชวนให้มารับบริการด้านเงินฝากและเงินกู้กับธนาคาร
๔. ทอนรับลูกค้าที่มาใช้บริการกับธนาคาร ซึ่งแจ้งปัญหาและแนะนำข้อควรปฏิบัติที่ถูกต้อง
๕. จัดทำรายงานต่าง ๆ ตรวจสอบและลงลายมือชื่อในเอกสาร ตามหนังสือมอบอำนาจให้กระทำได้
๖. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีใคร่ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาใหม่ปฏิบัติ และหรือการช่วยเหลือพนักงานปฏิบัติงานประจำ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา (คานต่างประเทศ)

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ควบคุมดูแลการดำเนินงานด้านการซื้อ/ขายเงินตราต่างประเทศ การรับซื้อ/ขาย เช็คเดินทางต่างประเทศ คราฟท์ บัตรเครดิต รวมทั้งการตรวจสอบและลงนามในเอกสาร ซื้อ/ขายตามรายการดังกล่าวข้างต้น และเอกสารขออนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อนำเงินออกนอกประเทศ รวมถึงตลอดถึงการตรวจสอบบัญชีคานต่างประเทศทุกวันสิ้นเดือน ประสานงานกับสำนักงานใหญ่และลูกค้า ประชาชนทั่วไป ในการให้บริการคานต่างประเทศให้เป็นไปโดยถูกต้องและรวดเร็ว

ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. ดำเนินการจัดเก็บ ซื้อขาย เช็คเดินทาง เงินตราต่างประเทศ คราฟท์ หรือ บัตรเครดิตต่าง ๆ
๒. ควบคุมดูแลการรับเช็คต่างประเทศ บัตรเครดิตในการนำเข้าบัญชีลูกค้าให้ถูกต้อง รวมทั้งการตรวจสอบหลักฐาน เอกสารของลูกค้าที่มาขายเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารทางการเงินอื่น เพื่อป้องกันการปลอมแปลงหรือทุจริต
๓. ตรวจสอบและลงลายมือชื่อกำกับในเอกสารการเงินคานต่างประเทศทุกชนิดและ เอกสารที่ยื่นถึงธนาคารแห่งประเทศไทย
๔. ร่างจดหมายโต้ตอบกับลูกค้าทั้งในและนอกประเทศ รวมทั้งร่างจดหมายรับรอง บัญชีเงินฝากของลูกค้าตามที่ลูกค้าขอ และควบคุมการห่างบัญชีเงินคานต่างประเทศทุกสิ้นเดือน
๕. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีได้ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ ปฏิบัติ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้จัดการ (ค่านุชรการ)

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ดำเนินงานค่านุชรการของสาขา โดยการช่วยผู้จัดการสาขาดูแลการปฏิบัติงานประจำวันภายในสาขา การให้บริการแก่ลูกค้าที่มาฝากหรือถอนเงิน การลงลายมือชื่อในเอกสารการรับ - จ่าย เงินของสาขา การเก็บรักษาตู้ทองมั่นคง การติดต่อประสานงานกับลูกค้าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษาความเรียบร้อยของสำนักงานและอุปกรณ์ต่าง ๆ และแนะนำแนวทางในการปฏิบัติงานของสาขาให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารรับ/จ่ายเงิน และเอกสารการลงบัญชีของสาขา เช่น อนุมัติจ่ายเงินตามจำนวนเอกสารที่ลูกค้าขอเบิก การเซ็นอนุมัติการเปิดบัญชีประเภทต่าง ๆ
๒. เปิด/ปิดประตูห้องมั่นคง ตู้รับ และตู้เก็บเอกสาร โดยเป็นผู้เก็บรักษาตู้ทองของห้องมั่นคงด้วย
๓. ตรวจสอบความถูกต้องของเงินสดประจำวัน/ประจำเดือน และทำหน้าที่ถอดรหัสการโอนเงินระหว่างสาขา และสำนักงานใหญ่
๔. ดำเนินงานพิจารณาให้เครดิตแก่ลูกค้าร่วมกับผู้จัดการสาขา ติดตามทวงถามหนี้ค้างชำระ
๕. ควบคุมรายจ่ายต่าง ๆ ของสาขา และมอบหมาย ติดตามงาน รวมทั้งการปฏิบัติของพนักงานให้ถูกต้อง และติดต่อประสานงานการรับมอบ
๖. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีได้ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติ

ตำแหน่ง สมุหบัญชีสาขา

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ดำเนินงานในหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจและลงลายมือชื่อในเอกสารการรับ - จ่าย - โอนเงิน ตามบัญชีการเงินของลูกค้าแต่ละประเภทของสาขา ตรวจสอบการดำเนินงานคิคคอก- เบี้ยเงินฝาก คอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่พนักงานบัญชีเสนอ ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานภายใน สาขา ทั้งในด้านการเงิน การบัญชี จัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ให้พอเพียง รวมทั้งให้ขอ เสนอแนะแก่ลูกค้าเมื่อมีปัญหามาปรึกษาและไต่ถาม

ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. ตรวจสอบความถูกต้องและลงลายมือชื่อรับรองในเอกสารการรับ - จ่ายเงิน เอกสารการลงบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่ทุกประเภท เช่น คราฟท์ เช็คของขวัญ ใบรับฝาก และใบถอนเงิน
๒. ควบคุมดูแลความถูกต้องในการหักบัญชีของลูกค้าตามเช็คเรียกเก็บหรือเอกสาร ทางการเงิน
๓. เปิด/ปิดบัญชีเงินฝากประเภทต่าง ๆ ของลูกค้า รวมทั้งตรวจและคุมการลงบัญชี ประจำวันของพนักงานบัญชี และการทำรายงาน ควบคุมการปิดงบบัญชีประจำวัน กลางเดือน และงวดสิ้นเดือนให้ถูกต้อง
๔. เก็บรักษาอาร์คไคยเช่นลูกค้า ถอคและออกกระหัดเงินโอนทางโทรเลข หรือทาง วิทยุระหว่างสาขากับสาขาหรือกับสำนักงานใหญ่
๕. คิคภาชีประเภทต่าง ๆ ที่ต้องส่งชำระแก่สรรพากร
๖. เก็บรักษา สมุดเช็ค คราฟท์ แคชเชียร์เช็ค เช็คของขวัญ สมุดเงินฝากประเภท ต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ลูกค้าได้รวดเร็วถูกต้อง
๗. เปิด/ปิด ประตูห้องมั่นคง และเก็บรักษาลูกกุญแจของสาขา ลงทะเบียนเก็บรักษา- เช็ครับฝากเช่าบัญชี เพื่อรอการเรียกเก็บ(เช่นเช็คลงวันที่ล่วงหน้า เช็คล่วงหน้า ส่งเรียกเก็บ)

๘. ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของสาขาทั้งในและนอกเวลาทำการ
๙. พิจารณาและเสนอผลการปฏิบัติงานของพนักงานในสาขา เพื่อการดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม และเพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน
๑๐. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีใคร่ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยสมุหบัญชีสาขา

หน้าที่และความรับผิดชอบ

การดำเนินงานส่วนใหญ่ จะช่วยงานของสมุหบัญชีสาขาในด้านการควบคุม ตรวจสอบ และพิจารณาการลงลายมือชื่อในเอกสารทางการเงินต่าง ๆ ที่มีบริการให้แก่ลูกค้า การลงบัญชี การทำงบทดลอง การคิดดอกเบี้ย การชำระภาษีอากร และค่าสาธารณูปโภค ดูแลและควบคุม การปฏิบัติงานของพนักงานสาขา ให้ถูกต้องเหมาะสมแก่สถานการณ์และเวลา

ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. ควบคุม/ตรวจสอบ และพิจารณาอนุมัติเอกสารการรับ - จ่ายเงินตามเช็ค ใบ-ถอนเงิน ใบนำฝาก คราห์ ๖๓ และจัดทำรายงานการจำหน่ายเช็ค คราห์ และการให้บริการด้านการเงินอื่น ๆ ของธนาคาร
๒. ควบคุม ตรวจสอบ และติดตามการหักล้างบัญชีการเงินของลูกค้าตามเช็คเรียกเก็บเงินประเภทต่าง ๆ ควบคุมการจัดโอนเงินต่างสาขา หรือระหว่างสาขากับสำนักงานใหญ่
๓. ตรวจสอบและควบคุมการลงบัญชี การทำงบทดลอง การทำรูป สิ้นประจำวันให้ถูกต้อง รวมทั้งการปิดบัญชีเงินฝาก เงินกู้ เงินสด และเงินฝากประเภทอื่น ๆ ของสาขา
๔. ดำเนินการชำระภาษีคอกเบี้ยเงินฝาก ภาษีรายได้ ภาษีอากร และภาษีอื่น ๆ ของลูกค้าและของธนาคาร
๕. จัดทำและเก็บรักษาทำเป็บบัญชี ตัวอย่างและลายมือชื่อ และเอกสารสำคัญให้ถูกต้อง เรียบร้อยและปลอดภัย

๖. รายงานการดำเนินงาน และผลงานของสาขาตามที่รับผิดชอบ รวมทั้งให้คำปรึกษาหารือ แนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แก่ลูกค้าและพนักงานสาขา
๗. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีได้ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติ

ตำแหน่ง ผู้รักษาเงิน

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ดำเนินงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงินสดทั้งหมดของสาขา ควบคุมการรับ - จ่ายเงินสดของสาขา ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานรับเงินสด และพนักงานจ่ายเงินสด ให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติของธนาคารอย่างเคร่งครัด

ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. จ่ายเงินตามเช็คเงินสด ใบถอนเงิน คราฟท์และแคชเชียร์เช็ค ฯลฯ ที่ได้รับการตรวจรับรองจากผู้รับมอบอำนาจและหักบัญชีลูกค้าแล้ว ให้พนักงานจ่ายเงินสดนำไปจ่ายแก่ลูกค้า
๒. ดำเนินการลงบัญชีรับ - จ่ายเงินสดประจำวัน ตรวจนับเงินสดที่พนักงานรับเงินสดรวบรวมนำส่งประจำวัน และรับ - ส่งเงินสดกับสำนักงานใหญ่ ตรวจสอบยอดเงินสดคงเหลือจ่ายก่อนนำเก็บรักษาในห้องมั่นคง
๓. ให้บริการแลกเปลี่ยนเหรียญ สบัตริใหม่และเหรียญกษาปณ์แก่ลูกค้า รวมทั้งการควบคุมการรับ - จ่าย และเก็บรักษาเงินสดของสาขา
๔. มอบหมาย ติดตามตรวจ คุมการปฏิบัติงานของพนักงานรับเงินสด และจ่ายเงินสดให้ถูกต้อง เรียบร้อยและทันเวลา รวมทั้งพิจารณาและเสนอผลการปฏิบัติงานของพนักงานรับเงินสดและพนักงานจ่ายเงินสด เพื่อการดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมและเพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน
๕. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีได้ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้รักษาเงิน

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ตำแหน่งงานช่วยเหลือผู้รักษาเงินของสาขา ในเมื่อปริมาณงานเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินสดของสาขาอยู่ในเกณฑ์สูง มีพนักงานรับและจ่ายเงินสดหลายคน ผู้รักษาเงินของสาขาเพียงคนเดียวไม่สามารถให้บริการแก่ลูกค้าได้ถูกต้อง ทันต่อสถานะการณ ธนาคารจึงต้องเพิ่มพนักงานในตำแหน่งผู้ช่วยผู้รักษาเงินให้อีก ๑ ตำแหน่ง เป็นการแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบของผู้รักษาเงิน สำหรับลักษณะงานและความรับผิดชอบนั้น จะขึ้นอยู่กับผู้จัดการสาขา และผู้รักษาเงินจะได้อำนาจให้เป็นการเฉพาะรายไป ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารที่จะจ่ายเงิน ตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนเงินที่ได้รับจากลูกค้า และความคุ้มครองปฏิบัติงานของพนักงานรับเงินสด จ่ายเงินสด ของสาขาคด้วย

ตำแหน่ง พนักงานนับเงิน

หน้าที่และความรับผิดชอบ

พนักงานนับเงินของธนาคารพาณิชย์บางแห่งทำหน้าที่ทั้งรับและจ่ายเงินสดให้แก่ลูกค้าไปในคราวเดียวกันสุดแต่ลูกค้ามาติดต่อขอใช้บริการประเภทใดกับธนาคาร ส่วนใหญ่เป็นสาขาของธนาคารขนาดเล็ก ปริมาณงานไม่มากนักพร้อมที่จะให้บริการได้ในทันที สำหรับสาขาของธนาคารที่มีปริมาณงานมาก จะแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบออกเป็น ๒ ประเภทคือ :-

- ๑) พนักงานรับเงินสด
- ๒) พนักงานจ่ายเงินสด

๑. พนักงานรับเงินสด

ลักษณะงานในหน้าที่คือการต้อนรับและให้บริการแก่ลูกค้าในการรับฝากเงิน ตรวจนับเงินสดและรวบรวมเงินส่งให้แก่ผู้รักษาเงินเป็นประจำ การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติที่ธนาคารได้กำหนดไว้

ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. ตรวจสอบเงินสดที่ถูกนำมาเข้าบัญชีให้ตรงกันกับยอดเงินในใบนำฝาก แล้วประทับตราของธนาคาร และตราเงินสดลงในใบนำฝาก หากการนำฝากเป็นเช็คหรือตราสารทางการเงินชนิดอื่น ก็ให้แยกใบนำฝากและประทับตราแยกเป็นอย่างอื่นเช่น **CLEARING, TRANSFER,**
๒. บันทึกรายการรับเงินสดในสมุดคุม ส่งใบนำฝากและสมุดคู่ฝากให้ผู้รับมอบอำนาจลงลายมือชื่อ ก่อนส่งมอบสมุดคู่ฝากให้ลูกค้า
๓. รวบรวมเงินสดที่ได้รับประจำวันนำส่งผู้รักษาเงิน โดยให้คัดและแยกเงินออกไปตามชนิดของเงินแล้วเข้าแทนให้เรียบร้อย
๔. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีใคร่ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

๒. พนักงานจ่ายเงินสด

มีหน้าที่จ่ายเงินสดให้ลูกค้า โดยจะต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่ธนาคารได้วางไว้อย่างเคร่งครัด

ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. รับเอกสารเช่นใบถอนเงิน เช็ค คราฟท์ แคชเชียร์ออร์เคอร์ ฯลฯ ที่ลูกค้านำมาถอนเงิน ส่งให้แก่ผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อ ตรวจสอบความถูกต้องเพื่ออนุมัติและตัดบัญชีลูกค้าก่อนจ่ายเงิน
๒. รับเงินจากผู้รักษาเงินและนับทวนเงินสดให้ถูกต้องก่อนจ่ายเงินทุกครั้ง
๓. จัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานประจำวัน และให้คำชี้แจงแก่ลูกค้าที่มีปัญหาในกรณีที่ไม่สามารถรับเงินสดตามตราสารทางการเงินฉบับนั้น ๆ ได้
๔. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีใคร่ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติ

ตำแหน่ง พนักงานบัญชี

หน้าที่และความรับผิดชอบ

การดำเนินงานในหน้าที่ส่วนใหญ่ รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านการลงบัญชี การทำงบบัญชี ทุกประเภทของสาขา การทำบัญชี จัดทำรายงานและงบทดลอง การบันทึกรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานประจำวัน และที่เกี่ยวข้องกับการลงบัญชี ตำแหน่งการเกี่ยวกับการ พิมพ์สลิปเรื่องการเปิด/ปิดบัญชี เช็คเรียกเก็บ - เช็คคืน คราฟท์ แคชเชียร์เช็ค เช็คของขบวนการ โอนเงินและการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝาก เงินกู้เบิกเงินเกินบัญชี การคิดดอกเบี้ยภาษีประเภทต่าง ๆ ที่ต้องเกี่ยวข้อง

ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. ตำแหน่งการลงรายการฝาก - ถอนเงินในบัญชีประเภทต่าง ๆ ด้วยเครื่องจักร และลงบัญชีตามรายการในเอกสารทางการบัญชี ปรับปรุงรายการต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง
๒. พิมพ์สลิปประเภทต่าง ๆ ของสาขา เช่นการเปิด - ปิดบัญชีประเภทต่าง ๆ เช็คเรียกเก็บ เช็คคืน คราฟท์ แคชเชียร์เช็ค เช็คของขบวนการ ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน และการโอนเงิน ฯลฯ พร้อมทั้งลงทะเบียนแยกประเภท
๓. ทำรายงานงบบัญชี งบทดลองของบัญชีทุกประเภท การเบิกเงินสดโดยใช้บัตรเครดิตต่าง ๆ คำนวณดอกเบี้ยเงินฝาก เงินกู้เบิกเกินบัญชีและทบทวนดอกเบี้ยเงินฝากประจำ
๔. คำนวณภาษีเงินฝาก ภาษีการค้า ภาษีเงินได้พนักงาน และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ
๕. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีใคร่ระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติ

ตำแหน่ง พนักงานสินเชื่อ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

การดำเนินการสำรวจฐานะของผู้ขอเครดิต สรรวจหลักทรัพย์ของผู้ค้าประกัน เพื่อประกอบ

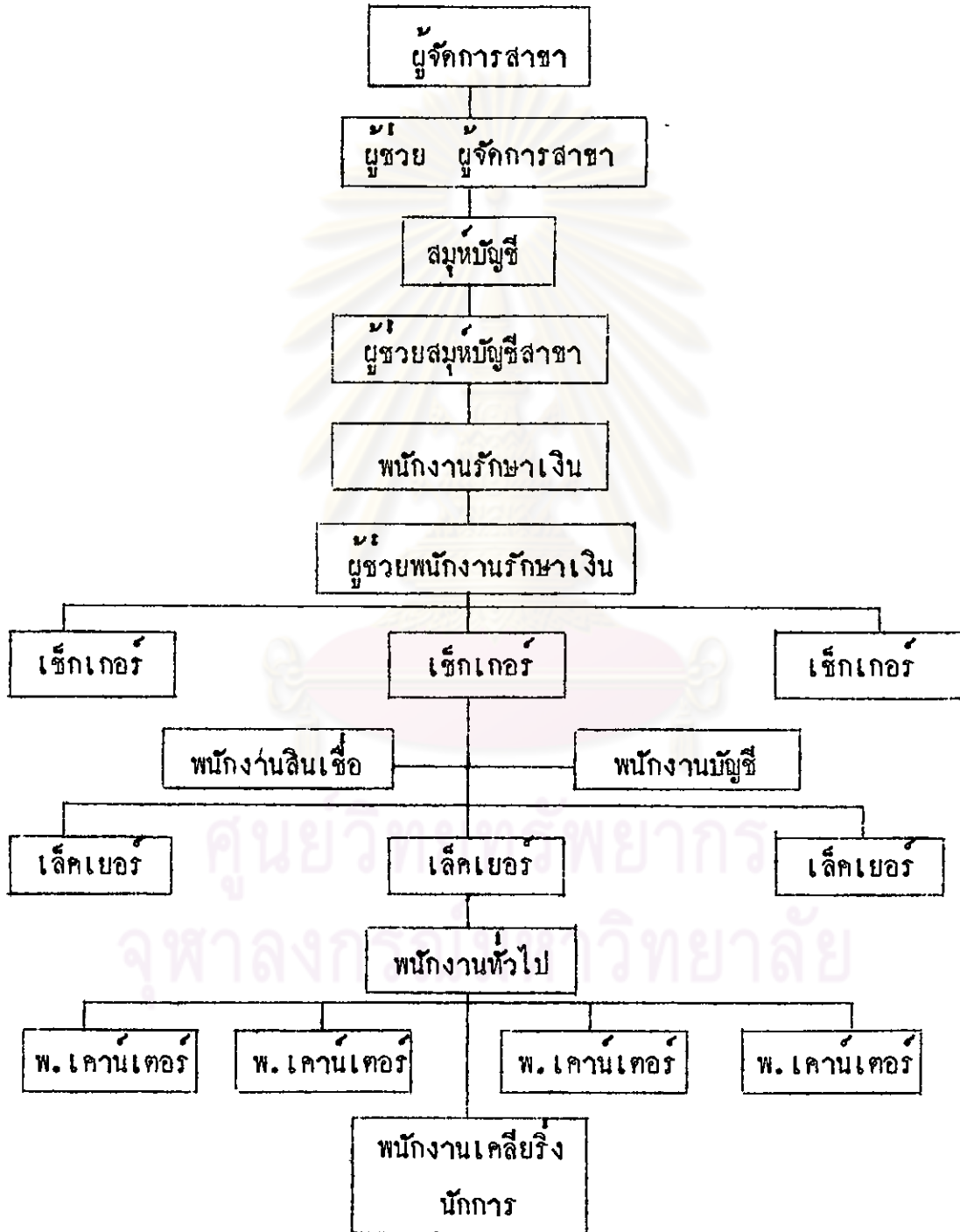
การขออนุมัติในการให้เครดิตแก่ลูกค้า พิจารณาและจัดทำรายงานเสนอขออนุมัติสำนักงานใหญ่
ในกรณีที่วงเงินเกินอำนาจของสาขา ติดตามและรายงานผลการใช้วงเงินเครดิต ติดตามและ
เร่งรัดหนี้สินลูกหนี้สาขา และจัดทำรายงานการให้เครดิตของสาขาเป็นประจำทุก ๆ ๖ เดือน
ลักษณะงานโดยทั่วไป

๑. จัดทำเอกสาร ตรวจสอบความถูกต้องของบรรดาเอกสารหลักฐานการขอเครดิต
ของลูกค้า
๒. สืบหาฐานะของผู้ขอเครดิตและผู้ค้ำประกัน แล้วจัดทำรายงานเสนอขออนุมัติต่อผู้-
จัดการสาขา หรือขออนุมัติจากสำนักงานใหญ่ กรณีวงเงินเกินอำนาจ
๓. จัดทำแฟ้มลูกหนี้รายตัว บันทึกภาระต่าง ๆ รวบรวมบรรดาเอกสารสัญญา และ
เอกสารสำคัญต่าง ๆ เพื่อแจ้งให้สำนักงานใหญ่ทราบ ติดตามการใช้วงเงินของ
ลูกค้า ดำเนินการต่ออายุสัญญา เงินกู้เบิกเงินเกินบัญชี หรือยกเลิกภาระลูกค้า
๔. ติดตามผลการดำเนินงาน การปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือการประนีประนอมยอมความ
ดำเนินการเกี่ยวกับทายาทผู้วายชนม์ ขอรับมรดกเงินฝากของลูกค้า
๕. จัดทำรายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้เครดิต ยกเลิกเครดิตประจำเดือน และ
ประจำงวด ๖ เดือน
๖. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่มีใครระบุไว้ข้างต้น แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติ

สำหรับตำแหน่งงานในหน้าที่อื่น ๆ เช่นพนักงานสารบรรณ พนักงานพิมพ์ดีด พนักงาน
ทำความสะอาด และพนักงานขับรถยนต์ ฯลฯ ต่างก็มีภาระหน้าที่ตามตำแหน่งงานที่ได้ระบุไว้
อย่างแจ่มชัดแล้ว แต่ก็มีธนาคารพาณิชย์บางแห่งในประเทศไทย ได้จัดระบบบริหารงานของ
สาขาแตกต่างกันออกไป ในบางตำแหน่งหน้าที่ เช่นมีตำแหน่ง เซ็ลเกอร์ ตำแหน่งพนักงาน
เล็คเชอร์ พนักงานทั่วไป พนักงานเคาน์เตอร์ ฯลฯ โดยมีสายการบังคับบัญชาและการ
ดำเนินงานตามระบบแตกต่างกัน สรุปได้ดังต่อไปนี้ :-

การจัดระบบบริหารงานของสาขาธนาคารพาณิชย์^๗

(รูปแบบที่ ๒)

^๗ มานพ สังฆมิตร

การบริหารงานของสาขา ตามรูปแบบที่ ๒ นี้ มีธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศบางธนาคารได้นำมาใช้อยู่จนถึงปัจจุบันนี้ ลักษณะงานและหน้าที่ของตำแหน่งงานในสาขาส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน คงมีแต่การเพิ่มตำแหน่งหน้าที่บางประเภทเท่านั้น ซึ่งเป็นผลทำให้ต้องเพิ่มปริมาณพนักงานภายในสาขานั้น ๆ มากขึ้น ลักษณะงานของตำแหน่งหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นนั้น สรุปสาระสำคัญประกอบค้ำย :-

๑. พนักงานเคาน์เตอร์ ลักษณะงานเช่นเดียวกับตำแหน่งพนักงานนับเงินหรือพนักงานรับเงิน พนักงานจ่ายเงินสลิปประจำสาขานั้นเอง
๒. พนักงานทั่วไป ทำหน้าที่เป็นพนักงานประชาสัมพันธ์ของสาขา ให้ความสะดวกแก่ลูกค้าและผู้ที่จะมาเป็นลูกค้า เช่นรับเปิดบัญชีใหม่ ตอบรับข้อซักถามเกี่ยวกับงานของสาขา ช่วยงานทั่วไปให้ลุล่วงไปค้ำยดี
๓. เล็คเยอร์ ทำหน้าที่เช่นเดียวกับตำแหน่งพนักงานบัญชีแยกประเภท เกี่ยวกับการนำเงินเข้าบัญชี การตัดบัญชี ค้ำยเครื่องจักรลงบัญชี การคิดคอกเบี้ย ภาษีต่าง ๆ ฯลฯ
๔. เช็คเกอร์ ค้ำเนินงานตรวจความถูกต้องในการลงบัญชีของ- เล็คเยอร์ ตรวจความถูกต้องของเช็คหรือสลิปต่าง ๆ และตรวจความถูกต้องในการคิดคอกเบี้ยเป็นต้น

๒.๓ ความสำคัญและหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ในระบบเศรษฐกิจ

ธนาคารพาณิชย์นับว่ามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ธนาคารพาณิชย์เปรียบเสมือนหัวใจของโครงสร้างในระบบการเงินของประเทศ ทั้งนี้เพราะสามารถเพิ่มปริมาณเงิน (Money Supply) ของชาติ คือการเพิ่มอำนาจการซื้อของประชาชนด้วยเหตุนี้ ธนาคารพาณิชย์จึงมีลักษณะพิเศษแตกต่างกับสถาบันการเงินอื่น ๆ คือนอกจากจะทำหน้าที่รับฝากเงินประเภทต่าง ๆ แล้ว ธนาคารยังได้นำเงินที่มีอยู่ไปให้กู้และลงทุนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศอีกด้วย การให้กู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนในกิจการต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการช่วยให้เกิดกรรมวิธีในค่านเศรษฐกิจ เป็นการระดมทุนไปในค่านการผลิต ทั้งในรูปของเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การอุปโภคและบริโภค ด้วยเหตุนี้ธนาคารพาณิชย์จึงมีอิทธิพลมากทางค่านการเงิน เพราะประชาชนได้รับบริการจากธนาคารมากมายหลายประการ นอกเหนือจากการให้กู้ยืมและการลงทุนในหลักทรัพย์แล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังให้บริการอย่างอื่นอีกมากเช่น การรับซื้อ - ขายเงินตราต่างประเทศ บริการตู้เงินฝาก บัตรเครดิต เช็คของขวัญ การโอนเงินทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร การออกหนังสือรับรองและค้ำประกันต่าง ๆ เป็นต้น

ในการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะมุ่งถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ ๒ ประการด้วยกันคือ เพื่อให้บริการทางค่านการเงิน และการธนาคารที่จำเป็นประเภทหนึ่งและเพื่อให้ได้ประโยชน์ตอบแทนจากการนำเงิน ที่ได้รับฝากจากพ่อค้าประชาชน รัฐวิสาหกิจ และองค์การธุรกิจต่าง ๆ ไปลงทุนหาผลประโยชน์ให้ได้สูงกว่า รายจ่ายที่จะต้องจ่ายออกไปในรูปดอกเบี้ย ด้วยเหตุฉะฉานนี้ การก่อตั้งธนาคาร หรือการที่จะอนุญาตให้มีการขยายการเปิดสาขาของธนาคารเพิ่มมากขึ้นนั้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะได้พิจารณาถึงความต้องการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของท้องถิ่นที่ธนาคารพาณิชย์นั้นจะไปดำเนินงานให้มีกำไร และตั้งอยู่ได้ในท้องถิ่นนั้นพร้อม ๆ กันไปด้วย สำหรับการบริหารงานของธนาคารก็เช่นเดียวกันกับการดำเนินงานของธุรกิจประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร และให้บริการแก่ประชาชนด้วย โดยมุ่งให้ได้รับความ

สะดวกสบายและให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนอย่างเต็มที่ จึงกล่าวสรุปได้ว่า การประกอบธุรกิจของธนาคาร จะต้องดำเนินงานให้มีรายได้พอเพียงที่จะนำมาจ่ายให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่เงินที่มีผู้นำมาลงทุน โดยมุ่งที่จะให้เกิดความสมดุลขึ้นระหว่างวัตถุประสงค์ ในด้านการหากำไร และหน้าที่ในด้านการให้ความรับผิดชอบต่อประชาชน

ความสำคัญของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ เพราะสามารถสร้างเงินตราขึ้นได้เช่นเดียวกับกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย เงินตราที่ธนาคารพาณิชย์สร้างขึ้นนี้เป็นไปในรูปเงินฝากเนื้อเรียก ที่ใช้วิธีโอนสิทธิกันด้วยเช็ค ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ระบุว่าเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย เช่นเดียวกับพันธบัตรก็ตาม แต่เมื่อประชาชนมีความเชื่อถือ ก็เท่ากับว่าเช็คเป็นเงินตราที่สมบูรณ์ และมีความสำคัญอย่างหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ เมื่อกิจการธนาคารพาณิชย์สามารถสร้างเงินตราได้ ความรับผิดชอบย่อมจะต้องกว้างขวางกว่าธุรกิจปกติโดยทั่วไป โดยหลักการแล้ว การดำเนินธุรกิจธนาคารย่อมสร้างผลกำไรอย่างมั่นคง และผู้ให้บริการก็ย่อมประสงค์ที่จะได้รับเงินทุน โดยการกู้ยืมอย่างมีประสิทธิภาพจากธนาคารด้วย ธนาคารเองจะต้องรับผิดชอบต่อเงินฝาก ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนของธนาคาร รับผิดชอบต่อประชาชนผู้นำเงินมาฝาก และต้องรับผิดชอบต่อการสร้าง "เงินตรา" โดยวิธีการให้กู้ยืม ความรับผิดชอบต่อธนาคารพาณิชย์ จึงมีหลักใหญ่ ๒ ประการด้วยกันคือ :-

๑. ความมั่นคงปลอดภัย คือการให้ความปลอดภัยแก่ผู้ฝาก โดยการใช้เงินอย่างถูกต้องและไม่เสี่ยงอันตรายจนเกินควร

๒. การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพที่ดี คือการแสวงหาเงินทุนจากเงินฝากให้ได้มาก และใช้เงินทุนนั้นไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจส่วนรวม การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของธนาคารจะต้องคำนึงถึงลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้.-

๒.๑ ประสิทธิภาพในการเสริมสร้างกำลังผลิต (Production Efficiency)

การบริหารงานของธนาคารพาณิชย์ก็เช่นเดียวกับการบริหารงานของธุรกิจอื่น ซึ่งผู้บริหารมุ่งที่จะขยายกำลังการผลิตของตนให้มากที่สุด โดยจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการระดมทุนคือการสร้างเงินฝาก หากธนาคารมีลูกค้ามากก็จะสามารถขยายแหล่งเงินให้กู้ยืมได้มาก การแข่งขันกันในการหาลูกค้าจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งของธนาคารพาณิชย์ นอกเหนือจากนี้แล้ว การหาทุนยังจะได้มาจากการกู้ยืมจากต่างประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือสถาบันการเงินอื่น เพื่อเสริมสร้างกำลังการผลิตของตนให้สูงยิ่งขึ้น

๒.๒. ประสิทธิภาพในการแจกแจงทรัพยากร (Efficiency in resource allocation)

การที่ธนาคารสร้างเครดิตขึ้นในวงธุรกิจ จะมีผลสะท้อนต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเครดิตนั้นจะไปสร้างอำนาจการซื้อและการลงทุน เพื่อการพัฒนา การเจริญเติบโตทางบ้านเศรษฐกิจ การให้เครดิตของธนาคารจะมุ่งให้กิจการที่เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และจะต้องรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าที่จะหวังเพียงผลกำไรแต่เพียงอย่างเดียว ความรับผิดชอบต่อประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรนั้น แบ่งออกได้เป็นประเด็นใหญ่ได้ ๒ ประเด็นด้วยกันคือ :-

ก. การกระจายเครดิตตามประเภทการผลิต (Production Credit) กับเครดิตเพื่อการค้า (Commercial & Trade Credit) เครดิตเพื่อการผลิตเป็นเครดิตที่สร้างผลิตภณฑ์ให้เพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาประเทศ แต่เครดิตเพื่อการค้าไม่จำเป็นต้องสร้างผลิตภณฑ์ให้เกิดขึ้นเสมอไป อาจเป็นไปเพื่อการกักตุนสินค้ายามขาดแคลน หรือการส่งสินค้ามาจากต่างประเทศทำให้ดุลการค้าขาดดุล ก่อให้เกิดผลเสียต่อเสถียรภาพมากกว่าผลประโยชน์ที่จะพึงได้รับ

ข. การกระจายเครดิตระหว่างภูมิภาค (By region) การให้เครดิตของธนาคารพาณิชย์ที่มีวงจำกัดเฉพาะแต่ในส่วนกลางย่อมจะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจเฉพาะส่วนกลางให้เจริญเติบโต ทำให้เกิดปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่นนั้น เพิ่มช่องว่างในระบบเศรษฐกิจให้มากยิ่งขึ้น คือ ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

๓. ประสิทธิภาพในการสนองนโยบาย (Efficiency in Stabilization Policy)

ในฐานะที่ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สร้างเงินตราขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ขอบเขตการสร้างเงินตราจึงต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดความราบรื่นทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพในค่านี้นี้ จึงมีความสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง

สรุปได้ว่า ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้นความรับผิดชอบและหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ที่มีต่อสังคม จึงต้องมีสูงตามไปด้วย

หน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ในระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยทั่วไป จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพึ่ง "เงิน" และบางครั้งก็ต้องใช้ "เครดิต" เพื่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ เพื่อความสะดวกในการชำระค่าสินค้าและบริการธุรกิจทุกประเภทของอาศัยธนาคาร ในการอำนวยความสะดวกทั้งในด้านการระดมทุน การชำระหนี้ และการให้กู้ยืมเพื่อรักษาหรือยกระดับการบริโภค และการผลิตในระบบเศรษฐกิจของประเทศ หน้าที่และบทบาทของธนาคาร ได้เปลี่ยนแปลงไปมากตั้งแต่สมัยโบราณ จนถึงปัจจุบันนี้หน้าที่อันสำคัญยิ่งในทางเศรษฐกิจของธนาคารพาณิชย์กล่าวได้กว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. หน้าที่รับฝากเงิน (Deposit Function)

หน้าที่รับฝากเงินของธนาคารพาณิชย์ มีความสำคัญในค่านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก การรับฝากเงินประเภทนี้เรียกว่าเป็นแหล่งเงิน (Money Supply) ที่ใหญ่ที่สุด ธนาคารจะมีเงินฝากเพิ่มมากขึ้นเมื่อลูกค้านำเงินสดหรือเช็คมาฝากไว้กับตน ซึ่งการฝากเงินนี้มองได้ ๒ ค่าน คือเป็นได้ทั้งค่านทรัพย์สิน (Assets) และค่านหนี้สิน (Liabilities) ทำให้ธนาคารเกิดความรับผิดชอบต่อในการจ่ายเงินคืนเมื่อทวงถาม มองในแง่นี้จะเห็นว่าประชาชนเป็นเจ้าของเงินฝาก ส่วนธนาคารเป็นหนี้เงินฝาก แต่การฝากเงินของประชาชน มิได้มาตอนพร้อมกันในคราวเดียว (การฝากเงินอาจเป็นไปในรูปเงินสด เช็ค หรือตราสารเรียกเก็บเงินอื่นใด) สิ่งนั้นก็จะเป็นทรัพย์สิน (Assets) ของธนาคาร และธนาคารเกิดมีหนี้สิน (Liabilities) ขึ้นกับผู้ฝากเงิน ธนาคารมีสิทธิที่จะนำเงินนี้ไปชดเชยเงินที่ถูกถอน หรืออาจนำไปให้กู้ยืมหรือลงทุนเพิ่มขึ้น

๒. หน้าที่ในการจ่ายเงิน (Payment Function)

เงินฝาก (Demand Deposit) ก็กับการออมนั้นต่างกัน ทั้งนี้เพราะเงินฝากประเภทนี้เมื่อเรียกนั้น ผู้ฝากนำมาฝากกับธนาคาร มิได้มีความประสงค์เพื่อการออมทรัพย์ ผู้ฝากอาจจะเป็นประชาชน องค์กรการกุศล รัฐวิสาหกิจ รัฐบาล ฯลฯ นำเงินมาฝากก็เพื่อจะเตรียมถอนเงินไปใช้ในภายหลัง จึงกล่าวได้ว่าเงินฝากประเภทนี้เมื่อเรียก ทำหน้าที่เป็นสิ่งที่ชำระหนี้ชนิดหนึ่ง คือทำหน้าที่เป็นเงินด้วยวิธีการโอนจากบัญชีหนึ่งไปยังอีกบัญชีหนึ่งด้วยวิธีการใช้เช็ค ด้วยเหตุนี้เงินฝากประเภทนี้เมื่อเรียกจึงเป็นหนี้ของธนาคารที่มีต่อผู้ฝากเงิน ธนาคารสัญญาว่าจะจ่ายเงินนั้นคืนให้แก่ผู้ฝากทุกเวลาเมื่อทวงถามทันที และผู้ฝากยอมรับว่าหนี้ของธนาคารเป็น "เงิน" เพราะมีความเชื่อมั่นว่า ธนาคารจะจ่ายเงินให้ทันทีเมื่อทวงถาม การใช้เช็คจึงเป็นเครื่องแสดงว่าประชาชนเชื่อถือในความมั่นคงสัญญาของธนาคาร และเชื่อว่าบัญชีของธนาคารจะถูกต้องและสุจริต

การที่เอกชน ธุรกิจและรัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรของรัฐฝากเงินไว้กับธนาคารพาณิชย์นั้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลคือ:-

๑. ให้ความสะดวกแก่ผู้ฝากเงิน เมื่อต้องการจะจ่ายเงินด้วยวิธีการใช้เช็ค (Demand or Checking Account)
๒. รายการในบัญชีเงินฝาก เป็นสถิติการรับและการจ่ายเงินของลูกค้า
๓. การฝากเงินกับธนาคาร เป็นวิธีการเก็บรักษาเงินที่ปลอดภัย ชนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อาจสูญหายได้ถ้าเก็บรักษาไว้ไม่ีพอ แต่เงินฝากในบัญชีของธนาคารไม่มีทางหายหรือถูกขโมย บางครั้งลูกค้าต้องการกู้ยืมเงินจากธนาคาร การมีบัญชีเงินฝากอยู่กับธนาคารมาก่อน จะทำให้การกู้ยืมเงินสะดวกและง่ายขึ้น

๓. หน้าที่ในการให้กู้ยืมและลงทุน (Loan Function)

เป็นที่ทราบแล้วว่า เงินฝากของธนาคารพาณิชย์มีอยู่หลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทของธนาคารต้องจ่ายดอกเบี้ยให้แก่เงินฝากประเภทนั้น ๆ แตกต่างกันไป ธนาคารจึงมี

ความจำเป็นที่จะต้องหารายได้มาเพื่อจ่ายเป็นค่าดอกเบี้ยเงินฝาก และค่าใช้จ่ายภายในธนาคาร
เองด้วยเหตุนี้หน้าที่อันสำคัญของธนาคารอีกประการหนึ่งก็คือ การให้กู้ยืมและลงทุนในหลักทรัพย์
การกู้ยืม (Loan) ถือเป็นเรื่องปกติในชีวิตของคนเรา ซึ่งอาจเป็นผู้บริโภค คหบดี คนงาน
นักธุรกิจ ผู้คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ผู้ลงทุน ชาวไร่ ชาวนา พ่อค้า รัฐวิสาหกิจและรัฐบาล
การให้กู้ยืมนี้พอที่จะจำแนกเป็นประเภท ๆ ได้ดังต่อไปนี้ :-

๑. การให้เอกชนกู้ยืม เอกชนกู้ยืมเงินจากธนาคารเป็นจำนวนเงินมหาศาล ผู้บริโภค
ทำการกู้ยืมด้วยเหตุผลส่วนตัว เช่น ซื้อสินค้าอันส่งประเภทรถยนต์ ตู้เย็น โทร-
ทัศน์ เครื่องใช้สอย ตกแต่งบ้าน ธนาคารก็จะให้กู้ยืมโดยตรง หรือในกรณีที่ถูกค่า
ของธนาคารต้องการซื้อบ้าน โดยการผ่อนส่ง ธนาคารก็จะมีบทบาทด้วยการรับ
จำนองบ้านและที่ดิน ลูกค้านำเงินนั้น ไปชำระให้แก่เจ้าของที่ดินหรือบ้านอีก
คนหนึ่ง
๒. การให้ธุรกิจกู้ยืม ธนาคารได้ให้ธุรกิจกู้ยืมเงินเพื่อนำไปประกอบกิจการนานาชนิด
และเป็นระยะเวลาต่าง ๆ กัน เช่น ต้องการเงินไปใช้ซื้อสินค้าตามฤดูกาล
เกษตรกรต้องการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อเมล็ดพืชหรือปุ๋ย หรือพ่อค้าปรารถนาจะปรับปรุง
ร้านรวงของตน เพื่อให้มีที่แสดงหรือจำหน่ายสินค้าโอไดงขึ้น และจะได้มีกำไร
จากสินค้าที่นำมาจำหน่ายได้มากยิ่งขึ้น จึงเห็นได้ว่าการให้สินเชื่อโดยธนาคาร
ทำได้อย่างกว้างขวาง และส่งเสริมให้การค้าขยายตัวทุกระยะและทุกขณะด้วย
๓. การให้รัฐบาลกู้ยืม ธนาคารเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญ ในการให้รัฐบาลกู้ยืมเงิน
จำนวนมาก ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในระยะที่รัฐบาลยังเก็บภาษีอากรไม่ได้
เต็มเม็ดเต็มหน่วย ธนาคารให้รัฐกู้เงินในรูปของการซื้อพันธบัตรของรัฐบาล อัน
เป็นการช่วยพยุงเป้า ความต้องการทางการเงินระยะยาวของรัฐบาลนอกเหนือ
จากนี้แล้ว เทศบาล และองค์การของรัฐอีกจำนวนมาก ก็ยังได้กู้เงินจากธนาคาร
ด้วย เพื่อปรับปรุงบริการด้านสาธารณสุขประโยชน์ของท้องถิ่น เช่น ศึกษากันด้วย

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ มีความสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ได้ยอมรับนับถือของประชาชนโดยทั่วไป นอกเหนือจากการให้บริการทางด้านการเงินที่จำเป็นต่อระบบเศรษฐกิจแล้ว ธนาคารยังเป็นแหล่งระดมเงินออมจากประชาชนที่มีอยู่อย่างกระจุกกระจายโดยทั่วไป และได้นำเงินออมนั้นไปลงทุนทั้งในด้านการเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมภายในประเทศให้เจริญรุดหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป ทั้งนี้เพราะเงินออมในมือประชาชนที่มีอยู่กระจุกกระจาย จะไม่ก่อให้เกิดพลังทางด้านเศรษฐกิจ การที่ธนาคารพาณิชย์ได้มีการขยายการเปิดสาขาออกไปยังส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นที่ห่างไกลในชนบท จึงเท่ากับว่าธนาคารพาณิชย์เข้าไปมีบทบาทในการช่วยพัฒนาท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เจริญทัดเทียมกันทั่วทั้งประเทศ ก่อให้เกิดพลังในด้านการผลิต การค้าและการอุตสาหกรรม ที่มีประสิทธิภาพยิ่งกว่าเดิม ดังนั้นในปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์จึงมีความกระตือรือร้นที่จะขยายการเปิดสาขาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

oooooooooooooooooooooooo

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย